

"You always say we're not ten yards!"

Communicatie bij (seksueel) grensoverschrijdend gedrag

Versie 2 juni 2016

Nederlands
Olympisch Comité
Nederlandse
Sport Federatie

Inhoudsopgave

Bladzijde

1. Inleiding	3
2. Definitie grensoverschrijdend gedrag	4
3. Cijfers en feiten grensoverschrijdend gedrag	6
4. Maatregelen grensoverschrijdend gedrag	8
5. Hoe te handelen bij een incident grensoverschrijdend gedrag	9
6. Belang van goede communicatie rondom incidenten	11
7. Grensoverschrijdend gedrag in de media	12
8. Bescherming privacy en integriteit betrokkenen	13
9. Uitgangspunten communicatie bij grensoverschrijdend gedrag	14
10. Informeren van (in)direct betrokkenen	15
11. Welke informatie wordt vertrekt aan de pers?	16
12. Interne afspraken ten aanzien van de procedure naar de pers	18
13. De pers op bezoek op jouw terrein	19
14. Taken woordvoerder	20
15. Voorbereiding woordvoerder op interviews met de pers	22

Bijlagen

1. Actiepunten na een melding binnen een sportorganisatie	23
2. Tuchtreglement Seksuele intimidatie in de Sport	30
3. Samenwerking, rollen en taken	32
4. Publicatie Tuchtuitspraken	35
5. Referentiecheck	38
6. Statements in geval van een zaak grensoverschrijdend gedrag	41
7. Openheid richting kader	44
8. Openheid richting ouders	45

Colofon

47

1. Inleiding

Als in de sport seksuele intimidatie of andere grensoverschrijdend gedrag plaatsvindt, heeft dat vergaande gevolgen voor de slachtoffers en alle betrokkenen. Goede communicatie, zowel naar betrokkenen als eventueel naar de media, is dan vereist. Verkeerde communicatie kan verdere schade berokkenen en zelfs eventuele procesgang (sanctionering) verstoren.

De sportverenigingen en sportbonden hebben een centrale rol in de communicatie. Het Vertrouwenspunt Sport of NOC*NSF kan daarbij ondersteunen. Dit communicatieplan geeft adviezen om de communicatie door diverse betrokkenen tot tevredenheid te laten verlopen, in het geval er grensoverschrijdend gedrag heeft plaatsgevonden. Voor communicatie rondom dopingzaken en matchfixing, zijn aparte communicatieplannen beschikbaar. ([Communicatieplannen Doping en Matchfixing](#))¹

In dit communicatieplan is aandacht voor een korte analyse, de boodschap, de strategie, de doelgroepen rond zaken grensoverschrijdend gedrag en de ontwikkelde communicatiemiddelen.

---

¹ <http://www.nocnsf.nl/multi-zoekresultaten#documenten>

2. Definitie grensoverschrijdend gedrag

Wanneer we het hebben over grensoverschrijdend gedrag is naast de regelgeving (wetgeving, tuchtrecht, gedragsregels/code) ook de ervaring van de sporter essentieel. Dit wil zeggen dat wanneer een sporter zegt ongewenst gedrag te ervaren deze uiting serieus genomen moet worden.

DEFINITIE

GRENDOERSCHRIJDEND GEDRAG IN DE SPORT IS ELKE VORM VAN GEDRAG OF TOENADERING, IN VERBALE, NON VERBALE, DIGITALE OF FYSIEKE ZIN, DIE:

- DOOR DE PERSOON, DIE HET ONDERGAAT ALS GEDWONGEN EN/OF ONGEWENST WORDT ERVAREN EN/OF
- ALS DOEL OF GEVOLG HEEFT DE WAARDIGHEID VAN DE PERSOON AAN TE TASTEN ÉN
- PLAATSVINDT ONDER OMSTANDIGHEDEN DIE RECHTSTREEKS VERBAND HOUDEN MET HET BEOEFENEN VAN DE SPORT WAAR DE SPELREGELS/REGLEMENTEN NIET IN VOORZIEN.

IN HET BIJZONDER WANNEER EEN BEDREIGENDE, VIJANDIGE, BELEDIGENDE, VERNEDERENDE, SOCIAAL ONVEILIGE, OF KWETSENDE SITUATIE WORDT GECEËRD, WAARONDER MEDE BEGREPEN SEKSUEEL MISBRUIK, PESTEN, BEDREIGING, DISCRIMINATIE, MISHANDELING EN BELEDIGING.

Onder grensoverschrijdend gedrag in de sport verstaan we een reeks aan gedraging, waarvan een is opgenomen in strafrecht en/ of tuchtrecht en daarmee strafbaar en een deel niet expliciet is opgenomen in reglementen. We onderscheiden we in ieder geval de volgende zes gedragingen:

1. Seksuele Intimidatie

Onder seksuele intimidatie wordt verstaan: enige vorm van ongewenst verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag met een seksuele connotatie (duiding) dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast, in het bijzonder wanneer een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende situatie wordt gecreëerd.

Let op, van "seksuele intimidatie is eveneens sprake wanneer degene die de seksuele intimidatie ondergaat ook buiten een sportaccommodatie ten opzichte van degene die seksuele intimidatie toepast in een in de sport ontstane (machts)relatie verkeert".

Onder seksuele intimidatie, zoals vermeld in lid 1, zijn mede begrepen de in de artikelen 239 t/m 250 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden) van het Wetboek van Strafrecht strafbaar gestelde feiten. (bron: Blaudruk tuchtrecht Seksuele Intimidatie, NOC*NSF)

De aard van de meldingen die in de sport bekend zijn rondom seksuele intimidatie varieert van verbale intimidatie en niet-functionele of ongewilde aanrakingen tot aanranding, verkrachting en langdurig seksueel misbruik. (Meer informatie hierover bij paragraaf 3. Feiten en cijfers grensoverschrijdend gedrag).

2. Pesten

Pesten betreft alle vormen van intimiderend gedrag met een structureel/herhalend karakter waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen, waarbij de andere persoon zich niet kan verdedigen tegen dit gedrag. Relatief nieuwe manier van pesten is het digitaal pesten.

Let op! Pesten is als zodanig veelal niet (expliciet) strafbaar gesteld in reglementen.

3. Bedreigen

Pesten, discriminatie en/of belediging wordt bedreigen wanneer de andere persoon er bang van wordt en het een gevoel van onveiligheid veroorzaakt. In tegenstelling tot pesten is bedreiging wél strafbaar. Aan bedreiging hoeft niet altijd stelselmatig pesten, discriminatie of belediging vooraf te gaan. (op basis van NJI, kindertelefoon & meldknop.nl, arboportaal.nl)

Volgens het Wetboek van strafrecht, Art. 285 zijn bepaalde vormen van bedreiging strafbaar. In het tuchtrechtreglement van ISR is bedreiging nu niet als zodanig als strafbaarstelling opgenomen.

4. Discriminatie

Iedere uiting in woord, gebaar of geschrift van een lid of groep leden binnen de sportbond waarbij sprake is van ontoelaatbare opvattingen over achterstelling van mensen, van doelbewuste belediging van, of grievend handelen jegens anderen. Deze uitingen kunnen betrekking hebben op godsdienst, levensovertuiging, geaardheid, politieke gezindheid, ras of welke grond dan ook (discriminatie, racisme). (Algemeen tuchtrechtreglement ISR)

Volgens de grondwet (artikel 1) en het Wetboek van strafrecht (artikel 137d) is discriminatie strafbaar.

5. Mishandeling

Mishandeling is het buiten de spel- en/of wedstrijdsituatie gebruiken van niet functioneel fysiek of psychisch geweld (zoals slaan van, trappen van, het toedienen van een kopstoot, etc.) dan wel het zeer ernstig bedreigen met concreet fysiek en psychisch gewelddadig handelen. (O.b.v. KNVB, Arboportaal)

In het Algemeen tuchtrechtreglement ISR is mishandeling als volgt omschreven:

Psychische of fysieke mishandeling, waaronder wordt verstaan een bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke en, of, psychische aard die de betrokkene ten opzichte van wie de (minderjarige) sporter in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat of stond actief of passief opdringt, of opdrong, waardoor ernstige schade is berokkend aan de (minderjarige) sporter in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

6. Belediging

Belediging kan verbaal, via gezichtsuitdrukking of met gebaren plaatsvinden (bedoeld en onbedoeld) Hier wordt de wijze waarop ineens benadrukt, maar dit onderscheid wordt niet gemaakt bij bijv. bedreiging. Het wordt ernstige belediging als het gaat om het opzettelijk aanranden van iemands eer of goede naam, op beledigende wijze, onafhankelijk van de juistheid van de betichting. Volgens het Wetboek van strafrecht, Art. 266 zijn bepaalde vormen van belediging strafbaar. In het tuchtrechtreglement van ISR is belediging nu niet als zodanig als strafbaarstelling opgenomen.

3. Cijfers en feiten grensoverschrijdend gedrag

Om doelgericht te kunnen communiceren is het belangrijk enige achtergrond te hebben van de feiten en de cijfers en de beleidsmaatregelen op het gebied van grensoverschrijdend gedrag.

Wetenschappelijk onderzoek

Er zijn verschillende onderzoeken die steeds hetzelfde beeld laten zien. Het meest recente onderzoek is een retrospectief [onderzoek](#)² van Vertommen et.al (2015, 2016) onder 4043 Vlaamse en Nederlandse respondenten naar grensoverschrijdend gedrag zoals dat zij dat ervaren hebben in hun jeugd. Van de verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag wordt emotioneel grensoverschrijdend gedrag het meest frequent gerapporteerd: 38% van de respondenten die op z'n minst een eenmalige ervaring heeft. Fysiek grensoverschrijdend gedrag wordt door 12% van de respondenten gerapporteerd, seksueel grensoverschrijdend gedrag door 14%. Uit de resultaten blijkt dat het meestal gaat over herhaaldelijke ervaringen. Uit dit onderzoek blijkt tevens dat gezien de brede definitie van grensoverschrijdend gedrag het zinvol is om een opdeling in ernstcategorieën te maken. Hiervoor werd rekening gehouden met de intensiteit en de frequentie van de ervaringen. Wanneer we de milde ervaringen buiten beschouwing laten, zien we dat 26% van de respondenten ervaring heeft met matig tot ernstig emotioneel grensoverschrijdend gedrag, 10% met matig tot ernstig fysiek grensoverschrijdend gedrag en 12% met matig tot ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Meldingen en adviesvragen bij NOC*NSF en de bonden

Bij het telefonische Hulplijn van NOC*NSF (die per 20 mei 2014 is opgegaan in het Vertrouwenspunt Sport) werden jaren lang tussen de 80-100 meldingen en adviesvragen over seksuele intimidatie geregistreerd. Sinds de lancering en sterkere promotie van het Vertrouwenspunt Sport zien we een toename van het aantal meldingen en adviesvragen en komen ook sporadisch meldingen over andere vormen van grensoverschrijdend gedrag binnen.

NOC*NSF inventariseert jaarlijks de meldingen en adviesvragen die bonden zelf binnen krijgen op het gebied van seksuele intimidatie. Dat varieert jaarlijks tussen de 50-60 meldingen en adviesvragen.

Daar zit overlap in met de meldingen bij het Vertrouwenspunt Sport.

Deze aantallen zijn geen goede weergave van het werkelijk aantal incidenten, dat ligt vermoedelijk hoger.

Aard van de meldingen

Meldingen van seksuele intimidatie gaan jaarlijks over meer dan 30 verschillende takken van sport. Veel meldingen zijn van minderjarigen. Als het om volwassen melders gaat, zijn het veelal vrouwen. Bij minderjarige melders is het percentage jongens heel hoog. De aard van de meldingen varieert van verbale intimidatie (al dan niet digitaal) en niet-functionele of ongewilde aanrakingen tot aanranding, verkrachting en langdurig seksueel misbruik. Een derde van alle meldingen bestaan uit deze laatste drie categorieën. Van deze slachtoffers is 95 procent jonger dan 20 jaar en 60 procent zelfs jonger dan 16 jaar. In bijna alle gevallen van seksuele intimidatie wordt een mannelijke begeleider beschuldigd.

---

² <http://docplayer.nl/9486652-Grensoverschrijdend-gedrag-ten-aanzien-van-kinderen-in-de-sport-in-vlaanderen-en-nederland.html>

Opvolging van de meldingen

Slechts een zeer klein percentage van de adviesvragen en meldingen mondt uiteindelijk uit in een tuchtzaak (namelijk 2-4 per jaar) of in politie-aangifte. Dat komt enerzijds omdat de meldingen van milde vorm zijn (zoals trainer die te dicht bij komt staan, of een intiem SMS-je van een teamgenoot), maar anderzijds ook omdat veel melders uiteindelijk niet komen tot een formele klacht/aangifte.

Uiteindelijke veroordelingen via het tuchtrecht van de bond (of het Instituut Sportrechtspraak leidt tot opname van de veroordeelde in het Register ontuchtplegers in de sport. Hiermee wordt getracht te voorkomen dat deze persoon bij een andere vereniging of een andere tak van sport aan de slag gaat.

4. Maatregelen grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag en met name seksuele intimidatie heeft al geruime tijd – sinds 1997 - de aandacht van de sportwereld. Dit heeft geleid tot een reeks aan maatregelen vanuit NOC*NSF met haar bonden.

1. Primaire preventie

Maatregelen om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen en in de kiem te smoren, o.a. via het bespreekbaar maken, de infomaterialen, opleidingen en gedragsregels.

2. Secundaire preventie

Het voorkómen van herhaling van een incident door bijvoorbeeld het registreren van plegers in het sport brede register ontuchtplegers en het aanvragen van VOG's voor begeleiders.

3. Detectie

Het opsporen van grensoverschrijdend gedrag: meldpunten (Vertrouwenspunt Sport), sportbrede onderzoekscommissie³ en samenwerking politie en OM.

4. Sanctionering

Passend sanctioneren van plegers, met behulp van tuchtrecht (alle bonden voldoen aan de blauwdruk die door de AV van NOC*NSF is vastgesteld) en strafrecht (samenwerking sport met politie en OM).

5. Opvang en begeleiding bij incidenten

Begeleiding van betrokkenen (slachtoffer, vermeende plegers en sportorganisatie) via Vertrouwenspunt Sport, de vertrouwenscontactpersonen alle bonden en/of vertrouwenscontactpersonen bij clubs.

6.

De landelijke sportorganisaties hebben (in mindere of meerdere mate) al preventieve maatregelen genomen. Bij lokale clubs begint dat nu langzaam ook door te dringen. Steeds meer clubs zetten acties in gang, zoals het aanstellen van een Vertrouwenscontactpersoon, het aanvragen van VOG's voor begeleiders, het hanteren van de gedragsregels van begeleiders (zoals ze ook in het tuchtrecht van elke bond zijn opgenomen) en het voeren van aannamebeleid. Zie voor een overzicht van maatregelen en voor adviezen over preventief beleid van clubs [hier](#).⁴

Ook internationaal wordt steeds meer aandacht besteed aan "integrity en sexual harrasment". Het IOC is daar een mooi voorbeeld van.

---

³ Dit is een recent opgerichte sportbrede onderzoekscommissie, die door bonden ingezet kan worden om onderzoek te doen als er een melding of andere signaal aanwezig is. Meer informatie via het Instituut Sportrechtspraak.

⁴ <http://www.nocnsf.nl/grensoverschrijdend-gedrag/preventie>

5. Hoe te handelen bij een incident grensoverschrijdend gedrag

Help het is mis!

Bij een incident rondom grensoverschrijdend gedrag is het belangrijk om goed te handelen. Zo wordt geen verdere schade berokkend, wordt de kans op herhaling klein en blijft gepast sanctioneren goed mogelijk.

Indien een melding van seksueel misbruik op de vereniging binnenkomt (bij het bestuur of een daartoe aangewezen persoon), is het van belang op correcte wijze te handelen. Hieronder een aantal aandachtspunten ter eerste indruk:

- Men moet er vanuit gaan dat de melding het begin kan zijn van ernstiger feiten of van meer meldingen. Beter nu 'overdreven' reageren dan straks het verwijt krijgen te weinig te hebben gedaan.
- Begin een logboek waarin nauwkeurig alle acties worden bijgehouden, compleet met data, tijden, feitelijkheden, afspraken, betrokkenen. Ook inkomende en uitgaande telefoontjes horen daarbij.
- Houd in uw agenda rekening met de noodzaak van snelle actie, op korte termijn beschikbaar zijn voor overleg en dergelijke
- Zorg voor telefonische bereikbaarheid
- Indien er sprake is van een ernstig, niet bemiddelbaar feit: vorm zo snel mogelijk een crisisteam dat binnen 24 uur bij elkaar komt (zie 5.2) en zoek contact met Vertrouwenspunt Sport.
- Naar de melder of het slachtoffer toe:
  - Leg de melder (dit hoeft niet altijd het slachtoffer zelf te zijn) uit wat vanaf nu de procedure is.
  - Beloof geen geheimhouding.
  - Maak duidelijk dat er geen stappen worden ondernomen zonder medeweten van het slachtoffer.
  - Vertel dat er niet meer mensen bij de zaak worden betrokken dan noodzakelijk is in het kader van het onderzoek en een goede opvang van betrokkenen en hun omgeving.
  - Ga na of verdere opvang of hulpverlening voor het slachtoffer nodig is en zet deze zo nodig in gang. Bel voor advies naar Vertrouwenspunt Sport.

Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving hoe te handelen als het mis is.

Vormen van geschillenbeslechting

Naast sanctionering via tuchtrecht en strafrecht, zijn ook andere vormen van geschillenbeslechting in te zetten, zoals ordemaatregelen, bemiddeling, mediation, arbitrage en bindend advies

Het is belangrijk om de juiste aanpak te kiezen. Sommige vormen van geschillenbeslechting zijn niet geschikt voor sommige vormen van grensoverschrijdend gedrag en kunnen bijvoorbeeld de procesgang ernstig verstoren. In het [Handboek Geschillenbeslechting](#)⁵.

Bonds niveau

Voor gevallen seksuele intimidatie is het belangrijk dat door de club contact gezocht wordt met de (vertrouwenscontactpersoon van) de bond. Sanctionering via het tuchtrecht van de bond (of ISR) zorgt dat de veroordeelden op de landelijke sport brede register ontuchtplegers in de sport komen. Te vaak zien we plegers weggestuurd worden door clubs en bij de volgende club weer aan de slag gaan. Door

---

⁵ <http://www.nocnsf.nl/grensoverschrijdend-gedrag/handboek-geschillenbeslechting-in-de-sport>

ernstige zaken op te schalen naar de bond, kan voorkomen worden dat plegers opnieuw de fout in gaan bij een andere sportclub en wordt de kans op nieuwe slachtoffers in de sport verminderd. (Zie bijlage 2).

Vertrouwenspunt Sport

Wij adviseren clubs en bonden om bij ernstige zaken of bij zaken seksuele intimidatie advies te vragen aan het [Vertrouwenspunt Sport](http://www.nocnsf.nl/vertrouwenspuntsport)⁶ van NOC*NSF. De adviseurs achter het Vertrouwenspunt Sport kunnen begeleiden in het zetten van de juiste stappen.

Politie/Justitie

Bij (vermeende) strafbare zaken is het zinvol om aangifte te doen bij politie. De politie is een prima partij om informatie in te winnen en advies te vragen, zonder dat dat direct tot aangifte hoeft te leiden. Er kan namelijk ook gevraagd worden om een gesprek.

Vele, wat ernstigere vormen van grensoverschrijdend gedrag, zijn strafbaar volgens het Wetboek van strafrecht. Tussen NOC*NSF en politie/OM bestaat al goede samenwerking. Momenteel wordt gewerkt aan een intentieverklaring om die samenwerking uit te breiden en te formaliseren. Sportbonden kunnen lokaal of regionaal afstemming zoeken en indien gewenst kan via NOC*NSF (Lieke Vloet) een lijntje gelegd worden voor landelijke afstemming of om te achterhalen met wie lokaal/regionaal afgestemd kan worden.

Ook al is een zaak bij politie/OM in behandeling, is het goed om de sport hierover te informeren. Ook is het van belang om een zaak die in strafrecht gespeeld heeft voor te leggen aan het tuchtrecht (zie bijlage 2). Via tuchtrecht kan een sanctie opgelegd worden die recht doet aan de integriteit van de sport en aan de veiligheid van de sport en haar betrokkenen. Dat zijn andere sancties dan die door het OM worden opgelegd. Bovendien kan alleen na een tuchtrechtelijke veroordeling de veroordeelde worden opgenomen in het sport brede register ontuchtplegers in de sport (van NOC*NSF) om te voorkomen dat deze persoon in andere sportclubs opnieuw schade berokkent.

---

⁶ <http://www.nocnsf.nl/vertrouwenspuntsport>

Bij het Vertrouwenspunt kunnen sporters, trainers, coaches, sportbestuurders, vertrouwenscontactpersonen, etc. vragen stellen of meldingen doen over zaken die mogelijk in strijd zijn met de regels en normen en waarden in de sport. Dat kunnen persoonlijke dilemma's of vervelende ervaringen zijn, maar ook meldingen over grensoverschrijdend gedrag van anderen of het vragen van advies over te zetten stappen in dergelijke gevallen. De melder blijft altijd zelf de regie houden en bepaalt zelf wat er met het verhaal of de melding wordt gedaan. Aanvullende informatie is te vinden op www.vertrouwenspuntsport.nl.

6. Belang van goede communicatie rondom incidenten

Grensoverschrijdend gedrag in de sport, vormt samen met doping en matchfixing, een bedreiging voor de sport. Individuen in de sport die het overkomt, kunnen zwaar beschadigd raken. Mensen kunnen daar hun verdere leven zwaar last van ondervinden.

Een dergelijk incident kan tevens een zware wissel leggen op alle betrokkenen eromheen en op de sportorganisaties, zoals de club en de sportbond. Regelmatig zien we dat er een tweestrijd ontstaat in de club en dat het vertrouwen in elkaar ernstig geschaad is. Een club die met een incident groots in de media verschijnt kan daar enorme hinder van ondervinden.

Accurate informatieverstrekking kan de zaak ten goede komen. Een onjuiste aanpak van communicatie zal de toch al zo precaire zaak juist verslechteren. Verkeerde communicatie kan verdere schade berokkenen aan alle betrokkenen en kan zelfs een eventuele procesgang (sanctionering) verstoren.

CENTRALE VRAAG IN DE COMMUNICATIE

"HOE KAN COMMUNICATIE ROND ZAKEN (SEKSUEEL) GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG BIJDAGEN AAN DE BESCHERMING VAN ALLE BETROKKENEN EN DE INTEGRITEIT VAN DE SPORT ÉN AAN EEN VLOTTE GANG VAN ZAKEN (ZOALS JUISTE AFSTEMMING MET BETROKKEN PARTIJEN, AFSTEMMING BOODSCHAP, BEHEERSTE (MEDIA) AANDACHT)?"

COMMUNICATIE IS HIER TE VERSTAAN ALS INTERNE COMMUNICATIE (ONDERLING TUSSEN BETROKKEN PARTIJEN) EN EXTERNE COMMUNICATIE (PUBLICITEIT VIA DE MEDIA).

7. Grensoverschrijdend gedrag in de media

Grensoverschrijdend gedrag en zeker als het gaat om seksuele intimidatie is iets waar de pers graag over schrijft. Regelmatig verschijnt in de media een nieuwe zaak. Er zijn bekende, breed uitgemeten casussen in de sport, zoals die van Benno L. en Luigi C. De media schuwt niet om negatieve berichtgeving daarover te doen.

Journalisten proberen soms via allerlei kanalen informatie en achtergrondverhalen te halen. Ze zullen dan ook verschillende personen en organisaties benaderen om hun verhaal te horen.

Het is belangrijk om afstemming te zoeken met partijen, zoals tussen bond, NOC*NSF, en eventueel club en politie/OM. Daarbij is het goed om af te spreken wie de woordvoerder van elke partij is, en wie welke rol pakt in de woordvoering richting media. In 3 staan adviezen voor samenwerking en rolverdeling tussen de betrokken partijen.

Meestal zijn bij NOC*NSF of de bond zaken bekend voordat ze in de media verschijnen. Maar het komt ook voor dat de sportorganisaties via de media vernemen dat er zaken spelen.

8. Bescherming privacy en integriteit betrokkenen

Privacy

Bij communicatie, zowel met betrokkenen, als met de pers dient de sportorganisatie de nodige voorzichtigheid en zorgvuldigheid bij het verstrekken van privacygevoelige informatie over de betrokkenen te betrachten (geen personalia vermelden). Dit om schadeclaims door de vermoedelijke pleger of het vermoedelijke slachtoffer op grond van onrechtmatige daad te voorkomen en om te voorkomen dat een eventueel (justitieel) onderzoek wordt belemmerd.

De Europese regels met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens (privacy) hebben invloed op de communicatie rond incidenten.

Publicatie tuchtspraak

Het advies is om terughoudend te zijn met de publicatie van persoonsgegevens in tuchtspraken. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft concrete bevoegdheden om op te treden, zoals het opleggen van boetes, tegen organisaties die privacy verplichting niet naleven. Het bekend maken van naam en toenaam bij het grote publiek zou slechts overwogen kunnen worden ingeval van bijzondere omstandigheden, zoals een zware sanctie waarbij de veiligheid van leden in het geding is. Zie bijlage 4 voor advies over Publicatie tuchtspraken.

Referentiecheck

Het inwinnen en juist verstrekken van referenties is essentieel om begeleiders die grensoverschrijdend gedrag vertonen te kunnen weren uit de sport. Daarom staan in bijlage 5 handvatten (voor bestuurders van sportclubs of bonden) om referenties te kunnen vragen of geven, zonder daarbij de regels te overtreden.

Dilemma

Ervaring leert dat een organisatie er – in het belang van de veiligheid of om maatschappelijke onrust te voorkomen - soms voor kiest een naam van de beschuldigde te noemen, als deze door pers al publiekelijk bekend is gemaakt. Organisaties maken dan een belangenafweging tussen de privacy van de betrokkenen enerzijds en de veiligheid van de sporter(s) en anderen anderzijds.

Laster en smaad

Bij het openbaren van de naam van betrokkene en waar hij/zij van wordt beschuldigd of verdacht, moet rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat de betrokkene een aanklacht wegens smaad indient. Er is sprake van smaad (artikel 261, eerste lid, Sr) indien een persoon opzettelijk iemands eer of goede naam aanrandt, door telastlegging van een bepaald feit, met het kennelijke doel om daaraan ruchtbaarheid te geven. Volgens vaste jurisprudentie wordt met een bepaald feit een concrete gedraging bedoeld. Het gaat bij smaad niet om de vraag of de beschuldiging feitelijk juist is, maar of deze de eer en goede naam van betrokkene aantast. Onder ruchtbaarheid wordt verstaan het ter kennis van het publiek brengen. Als de persoon wist dat de smadelijke uitlatingen in strijd met de waarheid zijn, kan sprake zijn van laster.

9. Uitgangspunten communicatie bij grensoverschrijdend gedrag

Bij communicatie rondom zaken kunnen de volgende uitgangspunten gehanteerd worden.

- 1 *Onderstrepen van het belang van bestrijding grensoverschrijdend gedrag door alle betrokkenen.* Vooral uitspraken van bestuurders, zowel op landelijk als op lokaal niveau, in lijn met het kernstatement, zal een goede publicitaire uitwerking hebben.
- 2 *Primair de sport die uitspreekt dat grensoverschrijdend gedrag niet getolereerd wordt* Sport , en dan met name in de persoon van bestuurders en begeleiders in de sport, hebben zorg voor een veilig sportomgeving en aanpak van personen die de waarden en normen overtreden.
- 3 *Grensoverschrijdend gedrag zaken niet onnodig groot maken;* de bescherming van het slachtoffer (en nog niet bekende slachtoffers) staat centraal; beperking van de intensiteit en duur van de publicitaire aandacht, met name door geen initiatieven te nemen die de zaak publicitair groter en langduriger maken.
- 4 Terughoudendheid met (pers)berichten, interviews en reacties naast het eigen (pers)bericht en eigen statement is aan de orde gedurende een eventueel onderzoek, de procedure en daarna. Uitgangspunt is dat pas nadere uitspraken worden gedaan nadat de tuchtrechter en/ of strafrechter zich heeft uitgesproken.
- 5 *Afstemming tussen sporter of andere betrokkenen en de bond met het Vertrouwenspunt Sport*

Het is mooi als er ook (media)aandacht is voor het onderwerp grensoverschrijdend gedrag in tijden dat er geen incident is. NOC*NSF en de bond kan daarvoor het volgende doen:

- 1 *Publiciteit jaarlijks opzoeken over grensoverschrijdend gedrag in Nederland en/of in de betreffende tak van sport of club. Daarin ook laten zien welke maatregelen al in gang gezet zijn en steeds meer mensen stimuleren dit onderwerp op de agenda te zetten.*
Een mogelijkheid om aandacht te vragen voor dit thema is bijvoorbeeld de jaarlijkse rapportage van de bevindingen van de Auditcommissie Seksuele Intimidatie.
- 2 *Op verschillende doelgroepen gerichte communicatie over preventie en detectie GOG*
Doelgroepen zijn: topsporters, sporters, ex-topsporters, bestuurders, trainers en begeleiders, ouders en scheidsrechters.

Zie voor advies over en voorbeelden van statements bijlage 6.

10. Informeren van (in)direct betrokkenen

Vanaf het moment dat een vermoeden van seksueel misbruik bekend wordt, zullen allerlei partijen om opheldering vragen. Het is belangrijk om, voor zover de privacy van betrokkenen en het ingestelde onderzoek dit toelaten, een vorm van openheid te betrachten. Door geheimzinnigheid worden speculatie, `roddels' en `sensatieverhalen' bevorderd. Een gerichte openheid van zaken kan voor een belangrijk deel voorkomen dat geruchten de `organisatie rond gaan zingen' waardoor niet alleen de bewijslast, maar ook rehabilitatie van een eventueel ten onrechte beschuldigde in gevaar kan worden gebracht. In de eerste plaats betekent dit openheid naar direct en indirect betrokkenen binnen de sportvereniging/organisatie zelf. Zij hebben het recht op eerlijke informatie, zonder daarbij de melder/slachtoffer of de vermeende pleger in diskrediet te brengen, maar ook op mogelijkheden om hun vragen, twijfels, woede, frustratie en angst een plek te geven.

Er kan voor gekozen worden de (in)direct betrokken schriftelijk of mondeling te informeren. Als de zaak behoorlijk wat impact heeft of zal krijgen, dan wordt vaak gekozen voor een bijeenkomst. Vraag advies aan bond of Vertrouwenspunt Sport hoe deze bijeenkomst het best ingestoken kan worden. Denk bijvoorbeeld goed na wie wordt uitgenodigd voor de bijeenkomst. Zijn dit de huidige leden, zijn dit ook oud-leden (waaronder zich mogelijk ook slachtoffers kunnen bevinden), familieleden, enz. Hoe groter de kring, hoe meer de uitingen van publieke aard zijn en hoe groter het risico op een eventuele aanklacht wegens smaad.

Blijf altijd bij de feiten. Speculeer niet. Dus zeg "er zijn drie gevallen bij ons gemeld, die nu nader worden onderzocht", zeg niet "wij gaan ervan uit dat er nog meer zaken naar boven komen", dat weet je namelijk niet. Bij vragen: "ik sluit niet uit dat er nog meer zaken naar voren komen, op dit moment zijn er zoals ik heb aangegeven drie meldingen bij ons bekend." Vooral wanneer de zaak nog niet tot een uitspraak heeft geleid, in het strafrecht en, of tuchtrecht, is het van groot belang heel zorgvuldig te zijn en steeds alle belangen te wegen, ook die van de vermeende dader. Pas wanneer de rechtscolleges hebben gesproken is sprake van bewijsbaarheid. Zeg dus niet er is sprake van delict X maar betrokkene wordt verdacht van of er is een aanklacht in behandeling wegens X. Maak eventueel, bij grotere en, of ernstige zaken, waarbij sprake kan zijn van verstoringen van de openbare orde, afspraken met bijvoorbeeld politie en/of gemeente over de bijeenkomst.

De ervaring leert dat juist situaties waarin de zaak wordt toegedekt, uit de hand lopen:

- een groter aantal slachtoffers, omdat niet snel adequaat werd ingegrepen
- een stroom van geruchten, met als gevolg persoonlijke schade voor alle betrokkenen
- boze ouders die zich gepasseerd voelen in hun eigen verantwoordelijkheid voor hun kinderen (en eventueel naar de krant stappen)

Voor de communicatie richting (verenigings)kader en richting (niet direct betrokken) ouders verwijzen we naar de adviezen in respectievelijk bijlage 7 en 8.

11. Welke informatie wordt verstrekt aan de pers?

Bij het bepalen van de inhoud van persberichten of contacten met journalisten dient het volgende voorop te staan:

- Er wordt openheid nagestreefd over het beleid van de vereniging/organisatie ten aanzien van het voorval in kwestie (eerlijkheid). Gerichtte eerlijke informatieverschaffing over de feiten naar de pers vormt de beste garantie dat journalisten correcte informatie zullen verspreiden. Bespreek vooraf goed welke informatie je daarbij kunt en wilt geven.
- De privacy van sporters, begeleiders, medewerk(st)ers en andere betrokkenen, wordt onder alle omstandigheden gewaarborgd (zorgvuldigheid).
- Let op dat je geen namen noemt of geen zaken (zoals de functie) waardoor de persoon makkelijk herleidbaar is. Niet van (vermeende) dader, indien mogelijk, niet van slachtoffer(s). Ga ook niet in op de details van de zaak, blijf bij een meer algemene omschrijving van de overtreding. Geef bijvoorbeeld aan dat het vermoeden bestaat dat sprake is van seksuele intimidatie, maar geef niet aan wat/wanneer/waar door iemand precies is gedaan en wie daar bij betrokken waren. Dit schaadt niet alleen de personen, maar kan ook de procesgang belemmeren, waardoor een pleger zijn sanctionering kan ontlopen.
- Er wordt alleen feitelijke en feitelijk juiste informatie verstrekt; speculaties over mogelijke gevolgen dienen vermeden te worden, omdat daar verder onderzoek voor noodzakelijk is (feitelijkheid).
- De informatieboodschap wordt afgesteld op het doel en is gericht op wat in dit kader relevant is (gerichtheid).
- Er wordt rekening gehouden met de mogelijk juridische consequenties van de informatieverstrekking (bijvoorbeeld politieonderzoek; vervolging door OM).
- De informatieverstrekking moet proportioneel zijn, dus niet verder gaan dan nodig is om een bepaald doel te bereiken, bijvoorbeeld orde en rust in de club te herstellen. Het gaat steeds om een zorgvuldige belangenafweging. Zo kan het benoemen van bepaalde feiten of omstandigheden een eventuele strafzaak frustreren. Ook kan het noemen van een naam van een (minderjarige) verdachte in publicaties uiteindelijk in het strafproces tot strafvermindering leiden. Weeg dus steeds alert op alle betrokken belangen.

DO's

- 1 KERNBODSCHAP EERST** (HET GAAT HIER OM...).
- 2 EIGEN STATEMENT HANTEREN** (STATEMENT PER ZAAK OPSTELLEN EN TOEPASSEN).
- 3 FEITEN GEVEN** (VOORAF STRAK BEPALEN WAT JE WEL EN NIET WILT EN KUNT MELDEN)
- 4 ANTWOORD GEVEN OP DE VRAAG** (KOMT STEEDS TERUG OP STATEMENT)
- 5 BEPERKEN TOT STATEMENT.** (VOORAL TIJDENS PROCEDURES NIET MEER TE MELDEN DAN HET EIGEN STATEMENT; DISCUSSIE MOET WORDEN GEVOERD VOOR TUCHT EN/ OF STRAFRECHTER. NIET IN MEDIA)

DON'Ts

- 1 **LIEGEN**
- 2 **SPECULATIE** (NIET INGAAN OP GERUCHTEN EN 'STEL DAT...' VRAGEN)
- 3 **SPREKEN OVER ANDEREN** (VERWIJS NAAR DE ANDER VOOR BEANTWOORDING)
- 4 **SPREKEN NAMENS ANDEREN** (ALLEEN OVER EN NAMENS JE EIGEN ORGANISATIE OF JEZELF)
- 5 **TE VEEL OF TE LANG SPREKEN** (HOUD HET KORT EN HELDER)
- 6 **'GEEN COMMENTAAR' ZEGGEN** (OF NAAR ANDER VERWIJZEN OF ZEGGEN DAT JE ER OP TERUGKOMT)

Pers zelf benaderen

Soms kan het raadzaam zijn om zelf pro-actief de media te benaderen. Immers zodra een journalist 'lont' ruikt, zal hij op een voor de vereniging/organisatie ongelegen moment contact zoeken. Ook kan het zijn dat de pers, ondanks alle openheid die is betracht, wordt ingelicht door betrokkenen, bijvoorbeeld omdat zij gefrustreerd zijn door de trage rechtsgang, of het niet eens zijn met de handelwijze van de organisatie. Als de pers zelf op onderzoek uitgaat, kan de bond niet meer sturen, wat vervelende gevolgen kan hebben voor alle betrokkenen. In de overwegingen meenemen alle media te benaderen. Wanneer men zich beperkt tot bijvoorbeeld één dagblad, kunnen de overige bladen zich benadeeld voelen, waardoor ze gaan graven en u het initiatief toch uit handen geeft.

12. Interne afspraken ten aanzien van de procedure naar de pers

Een crisisbeleid naar de pers zal gedragen moeten worden door iedereen binnen de vereniging/bond die in zulk een situatie met journalisten te maken kan krijgen. Dat betekent dat men op de hoogte dient te zijn van de afgesproken procedures en de bestaande plannen ten aanzien van de pers. Telefonisten, aanwezige medewerkers of personen die door de pers aangesproken worden of toevallig de telefoon opnemen, moeten weten wat ze binnen het afgesproken beleid dienen na te laten of juist te ondernemen. Daarom is het nodig om hiervoor relevante informatie te verschaffen en praktische afspraken te maken. Het verdient aanbeveling ervoor te zorgen dat zulke overeengekomen afspraken, de te volgen procedures en bepaalde instructies omtrent het omgaan met de pers reeds schriftelijk beschikbaar zijn.

De volgende afspraken worden geadviseerd om de communicatie op een goede wijze – via de woordvoerder – te laten verlopen:

- Zodra er een woordvoerder is aangesteld, wordt diens naam en functie binnen de vereniging/organisatie doorgegeven.
- Bij telefonisch contact met (vermoedelijke) pers of bij het verschijnen van een journalist ter plekke wordt diens verzoek om informatie niet direct beantwoord, maar wordt de journalist doorverwezen naar de woordvoerder.
- Indien de woordvoerder niet bereikbaar of aanwezig is, wordt aangeboden om op zo kort mogelijke termijn een afspraak te maken. Geef in dat geval elk verzoek schriftelijk door aan de woordvoerder, zo mogelijk met vermelding van naam, adres en telefoonnummer van degene waarmee is gesproken, steeds met datum en tijdstip.
- Uitgangspunt is dat een verzoek om informatie altijd gehonoreerd wordt. Blijf dus altijd beleefd. Als men botweg elke informatie weigert of een journalist de toegang ontzegt, is de mogelijkheid groot dat een journalist zelf bronnen gaat zoeken en zo de beschikking krijgt over onvolledige informatie.
- Vertegenwoordigers van de media kunnen bestuurs- of directieleden en medewerkers op hun privéadres benaderen. Ook dan kan de vragensteller worden doorverwezen naar de woordvoerder.
- Bespreek met iedereen, ook ouders en/of leden na een info-bijeenkomst, die de pers tegen kunnen komen dat het zeer goed mogelijk om tegen de pers te zeggen dat je er geen behoefte aan hebt om op hun vragen te antwoorden. Overigens vanuit het principe dat het iedereen, niet tot het personeel/bestuur van de betrokken organisaties behorend, wel vrij staat om te reageren zoals men dat wil. Raadt deze mensen wel aan om zich te voren goed te bedenken wat het effect van uitspraken voor henzelf en anderen kan zijn, ook veel later nog.

13. De pers op bezoek op jouw terrein

Privé-contacten met journalisten zijn niet verboden. Dit is een extra reden om tot goede interne afspraken te komen over het omgaan met de pers, die gebaseerd zijn op inzicht in de risico's (van niet-feitelijke informatie) en op vertrouwen in de handelingswijze van bestuur/directie.

Afspraken zijn van nog groter belang wanneer mediavertegenwoordigers het terrein of het gebouw van uw vereniging/organisatie betreden.

De volgende afspraken worden geadviseerd:

- Vertegenwoordigers van de media zijn verplicht zich als zodanig te identificeren. Dat wil niet zeggen dat zij dat altijd zullen doen.
- Vertegenwoordigers van de media mogen niet onuitgenodigd het terrein of de gebouwen betreden; ook is het hen niet toegestaan om sporters en medewerkers te fotograferen of te filmen. Zij mogen wel vrijelijk vanaf de openbare weg het sportgebouw observeren, fotograferen en filmen.
- Bij het betreden van het terrein of de gebouwen door (vermoedelijke) journalisten kunnen deze door degenen die dit waarnemen staande gehouden worden met de mededeling dat zij zich op privéterrein bevinden en met het verzoek zich te identificeren.
- Mensen die hun komst kunnen verklaren, bijvoorbeeld omdat zij een afspraak hebben, kunnen het beste onder begeleiding naar degene gebracht worden met wie zij een afspraak hebben.
- Vertegenwoordigers van de media die zonder afspraak het terrein betreden om informatie te verzamelen en die zich identificeren, kan men doorverwijzen naar de woordvoerder; indien deze niet aanwezig is kan men aanbieden op zo snel mogelijke termijn een afspraak te maken.
- Mensen die zich niet kunnen of willen identificeren en die niet in staat zijn hun komst te verklaren, kan men verzoeken onmiddellijk het gebouw of terrein te verlaten. Bij weigering kan men onverwijld de politie inschakelen.
- Onbekende personen en journalisten dienen onder geen beding op het terrein of in de gebouwen alleen gelaten te worden.

14. De taken van de woordvoerder

Woordvoerder benoemen

- Allereerst is het belangrijk zich af te vragen of men voldoende deskundigheid in huis heeft en men de overtuiging heeft het aan te kunnen. Indien men hierover twijfelt, is het belangrijk deskundige hulp in te schakelen.
- Er is één woordvoerder die namens het bestuur of de directie en medewerkers optreedt naar de pers. Deze persoon komt als enige in aanmerking voor direct contact met journalisten namens de vereniging/organisatie en is voorbereid op zijn of haar taak. Voor situaties waarin de woordvoerder niet aanwezig is wordt een plaatsvervanger aangewezen. De woordvoerder moet er op rekenen dat hij minstens vier dagen beschikbaar moet zijn wanneer men een persbericht heeft verzonden.
- Alle andere betrokkenen die op de hoogte zijn onthouden zich van commentaar. Het is belangrijk mensen te instrueren over de manier waarop men zich van commentaar onthoudt waardoor voorkomen wordt dat men botweg 'geen commentaar' antwoordt, maar op een positieve manier verwijst naar de woordvoerder.

Procedure en afstemming

- De woordvoerder overlegt en beslist over de concrete procedure, zoals op welk tijdstip en op welke wijze de pers benaderd wordt en wanneer het noodzaak is om advies van buitenaf in te winnen voor berichtgeving aan de pers. De woordvoerders op alle niveaus (vereniging – bond – NOC*NSF) hebben directe lijnen naar en met elkaar.

Persbericht en persconferentie

- De woordvoerder stelt de inhoud van een persbericht op.
- Wanneer er bij de politie melding of aangifte is gedaan, maar mogelijk ook zelfs wanneer dit niet het geval is, is het zeer raadzaam om over het op te stellen persbericht overleg te plegen met de politiewoordvoerder; omdat de politie, zodra er aangifte is gedaan, zelf een persbericht kan verspreiden, is in dat geval afstemming zeker van belang.
- Een persbericht biedt in veruit de meeste gevallen voldoende gegevens voor een journalist om uit de voeten te kunnen. Indien u in een noot voor de redactie aangeeft wie aanvullende informatie kan verschaffen, heeft hij nog altijd de mogelijkheid zijn verhaal te completeren door rechtstreeks met genoemde woordvoerder in contact te treden.
- In uitzonderlijke gevallen is het nodig een persconferentie te organiseren, waarbij dan bij de inrichting rekening gehouden moet worden met faciliteiten voor journalisten van (dag)bladen, radio en tv.

Ontwikkelingen actief volgen

- De woordvoerder houdt zich voortdurend op de hoogte van ontwikkelingen en actualiseert de feitelijke gegevens en achtergronden.
- De woordvoerder bereidt informatie voor ten behoeve van de pers zodra er nieuwe feiten voorhanden zijn
- De woordvoerder houdt zich op de hoogte van geruchten die bij journalisten of andere personen circuleren en zorgt, zo snel mogelijk, voor feitelijk correcte berichtgeving.

- De woordvoerder evalueert dagelijks de verschenen publicaties en zorgt ervoor dat onjuiste berichtgeving gecorrigeerd wordt. Zodra er contact met de pers is geweest, zorgt de woordvoerder ervoor dat steeds feedback naar het slachtoffer (en diens omgeving) wordt gegeven, zodat zij/hij helemaal op de hoogte is van het laatste nieuws.

En dan gaat de telefoon...

Neem de CONTROLE!

- Naar aanleiding waarvan belt journalist?
- Voor welk medium belt de journalist?
- Waarom wordt een item geplaatst/uitgezonden?
- Wanneer, waar, hoe laat zou interview plaats moeten vinden?
- Telefonisch of een bezoek?
- Wie wordt er nog meer geïnterviewd?
- Contactgegevens journalist

Vraag bedenkt/voorbereidingstijd en bel zsm terug.
Journalisten hebben altijd haast, maar claim je recht op voorbereidingstijd!

TU Delft

| 34

15. Voorbereiding woordvoerder op interviews met de pers

Bij zowel telefonische als persoonlijke contacten van de woordvoerder met vertegenwoordigers van de media kunnen de volgende aanwijzingen van belang zijn:

- Maak duidelijke afspraken met de vertegenwoordigers van de nieuwsmedia, zoals het vooraf willen lezen van een publicatie, of het vaststellen van het tijdstip van publicatie. (Het is mogelijk informatie te verschaffen 'onder embargo', waarmee u afsprekt dat de journalist pas na een vastgestelde tijd de verstrekte informatie mag publiceren).
- Elk contact met vertegenwoordigers van de pers wordt zorgvuldig voorbereid. Houd er rekening mee dat er meer dan één journalist aan de telefoon of ter plekke kan zijn.
- Wees, bij het begin van ieder gesprek opnieuw, duidelijk over de gemaakte afspraken.
- Elke mondelinge informatie wordt in principe ook schriftelijk verstrekt.
- Houdt u aan de feitelijke informatie die u wilt geven; vermijd het inbrengen van persoonlijke meningen.
- Bereidt u voor op lastige vragen; ga ze niet uit de weg: er is altijd een kans dat juist zo'n vraag gesteld wordt. U kunt anticiperen op lastige vragen door een lijst van mogelijke vragen op te stellen en u daarop te prepareren.
- Geef rechtstreeks antwoord op vragen, maar laat u door de gestelde vragen niet weerhouden uw informatieboodschap duidelijk over te dragen.
- Overtuigt u ervan dat u de vraag goed heeft begrepen. Vraag bij twijfel om verheldering.
- Indien u het antwoord op een vraag niet weet, zeg dit dan gewoon. Ga niet raden, speculeren en spreek geen onwaarheden.
- Laat u geen uitspraken in de mond leggen; ga niet met een journalist in discussie.
- Wees alert op zogenaamde 'leidende' of suggestieve vragen, dat wil zeggen vragen waarin het antwoord al ligt besloten. In een artikel kan het dan lijken alsof u dit zelf allemaal gezegd heeft, terwijl dit niet zo is. Wanneer een journalist steeds leidende vragen stelt, spreek hem hier dan op aan en vraag of hij wel echt wil weten wat er gebeurd is omdat hij zelf steeds het antwoord al geeft.
- Het interview is pas voorbij wanneer de journalist de deur uit is. Wees erop attent dat de journalist ook nog informatie 'opneemt' als zijn schrijfblok dicht is of de bandrecorder niet meer aan staat.
- Doe nooit mededelingen 'off the record'; spreek geen zaken uit die u niet gepubliceerd wilt zien; Vertel niet eerst iets, om daarna aan te geven dat dit vertrouwelijke informatie is: een journalist hoeft zich daar niet aan te houden.
- Onthoud en teken op (in een logboek) wat u zelf gezegd heeft en tegen wie, zodat u zeker weet dat u uzelf niet tegenspreekt wanneer u met personen voor de tweede keer te maken krijgt.

Bijlage 1 - Actiepunten na een melding binnen een sportorganisatie

Op elk moment kan je als bestuur een melding, klacht of signaal over Grensoverschrijdend Gedrag of Seksuele Intimidatie krijgen. Soms zal het via de VCP (Vertrouwenscontactpersoon) lopen, maar het is ook mogelijk dat het je via ter ore komt of dat een slachtoffer direct bij een bestuurslid aanklopt.

Het eerste wat je altijd moet doen is: "Sta de aanmelder rustig te woord, ga niet te diep in op wat de aanmelder vertelt en probeer je tijdens het gesprek een beeld te vormen over de inhoud, aard en ernst van de situatie. Noteer alles wat opvalt en verteld wordt in feitelijke bewoordingen. Verwijs indien mogelijk door naar de VCP van je sportvereniging. Wanneer deze VCP er niet is, spreek je af uiterlijk binnen een dag te laten weten bij wie de aanmelder terecht kan."

Neem contact op met de VCP van jouw sportbond om advies in te winnen. Zorg hierbij dat de anonimiteit van het slachtoffer behouden blijft. De VCP van jouw sportbond helpt met inschatten van de situatie en het nemen van de juiste stappen.

*De VCP heeft een andere rol dan een eventuele vertrouwenspersoon. De taak van de VCP is vooral een procedureel adviserende rol. De vertrouwenspersoon speelt juist een inhoudelijk adviserende rol. Zie stap 5 voor verdere toelichting over de rol van de VCP.

Welke stappen kun je als bestuurder nemen?

Optie A) Er wordt een klacht ingediend of een melding gedaan

Wanneer een klacht/ melding ingediend gaat worden betekent het dat de melder aangeeft dat de 'Gedragsregels begeleiders in de sport' zijn overtreden.

Hierbij wordt geadviseerd de volgende stappen te nemen:

1) Meld het incident geanonimiseerd bij de VCP van jouw sportbond. De VCP van jouw sportbond helpt de situatie inschatten en helder te krijgen welke stappen genomen kunnen worden. Daarnaast kan er aandacht voor de zaak komen vanuit de media. Jouw sportbond kan ondersteunen bij het omgaan met de pers.

Wat steeds parallel loopt in het hele traject is communicatie:

Kies welke communicatie nodig is. Neem daarbij in overweging hoe breed bekend het incident is en hoeveel onrust het heeft opgeleverd. Bedenk wat er nodig is op welk moment: wie, hoe, wat, waarom en wanneer?

Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld:

- Betrokkenen een brief sturen
- Een bijeenkomst organiseren

2) Verwijs de melder door naar de VCP van je sportvereniging als dit nog niet gebeurd is. De VCP is voor het slachtoffer aanspreekpunt en eerste opvang. Tevens adviseert de VCP over de te nemen stappen. Zorg dat de VCP het door NOC*NSF ontwikkelde protocol, registratie- en

rapportageformulier gebruikt. Wanneer de VCP de VCP training van NOC*NSF heeft gevolgd dan zijn deze formulieren in zijn/ haar bezit. Deze documenten zijn tevens te bestellen bij Vertrouwenspunt Sport: vertrouwenspuntsport@nocnsf.nl. Wanneer je geen VCP binnen je sportvereniging hebt dan attendeer je de melder op de VCP van je sportbond.

3) Bij vermoedens van strafbare feiten is het belangrijk zo snel mogelijk een informatief gesprek met de politie te voeren.

4) Zorg dat er 2 bestuurders/contactpersonen "eigenaar" worden van het probleem en de nodige acties uit gaan voeren. Bij voorkeur een man en een vrouw.

5) Spreek af dat alle communicatie via deze 2 contactpersonen loopt.

6) Zet het incident/onderwerp op de agenda van de bestuursvergadering en/of las direct een vergadering in.

Er zijn ook voorbeelden bekend waarbij juist het tegenovergestelde wenselijk was. Niet het gehele bestuur werd geïnformeerd maar een zo klein mogelijke groep werd belast met de vertrouwelijke informatie. Pas later in het proces werd het bestuur geïnformeerd over de procedure en kwam de vertrouwelijke informatie niet in handen van het voltallige bestuur. Wanneer je twijfelt of je het voltallige bestuur moet informeren, of juist niet, kun je contact zoeken met de VCP van de bond of het Vertrouwenspunt Sport. Ook is het mogelijk dat de politie hiertoe opdracht geeft.

7) Houd als bestuur een logboek bij van alle gebeurtenissen

8) Isoleer het probleem door een voorlopige zwijgplicht na een melding in acht te houden voor het bestuur, de melder en eventuele anderen die op de hoogte zijn ten opzichte van derden. *Een voorlopige zwijgplicht is nodig zodat er niet meer personen bij een zaak worden betrokken dan voor een zorgvuldige behandeling noodzakelijk is. Er moet worden voorkomen dat geruchten ontstaan en iemand al bij voorbaat als schuldig wordt bestempeld. De zwijgplicht is ook belangrijk om te zorgen dat een eventuele strafrechtelijke procedure niet wordt belemmerd.*

9) Ga na of er direct bestuurlijke maatregelen genomen moeten worden om de veiligheid binnen de sportvereniging te herstellen door contact op te nemen met de VCP van je sportbond. Let hierbij op de hiervoor geldende procedure ten aanzien van hoor en wederhoor.

10) Wanneer de melder een klacht of melding heeft ingediend bij de sportbond, zorg dan dat je contact houdt met de melder en andere betrokkenen tot het proces bij de sportbond is afgerond.

11) Bedenk aan de hand van de uitkomst van de klacht of melding wat er nodig is om de veilige sportomgeving weer te herstellen. Dit kan bijvoorbeeld op het vlak van communicatie liggen, het aanstellen van een nieuw kaderlid zijn of het (verder) ontwikkelen van preventief beleid. Andere acties zijn ook denkbaar, afhankelijk van de context.

Zorg tot slot, als alles achter de rug is en de veilige sportomgeving is hersteld, dat je het proces en de communicatie daarin met betrokkenen evalueert en leg dit vast in de notulen van de bestuursvergadering. Aangezien dit een terrein is waarop niet een pasklaar antwoord is en waarin het staat of valt met de betrokken personen en de invulling van hun rol, is het sterk aan te raden deze evaluatie niet over te slaan.

Optie B) Er wordt (nog) geen klacht ingediend of melding gedaan

Wanneer er (nog) geen klacht ingediend wordt of melding wordt gedaan, wordt het vertoonde gedrag als ongewenst ervaren maar twijfelt de melder of er een klacht/ melding moet komen of is de melder er al uit dat er geen klacht/melding moet komen. De melder zal moeten besluiten welke stappen hij/zij zelf wil nemen. Daarin geldt: 'Jouw gevoel heeft gelijk' altijd als maatstaf.

Verwijs de melder door naar de VCP van je sportvereniging als dit nog niet gebeurd is. De VCP is voor het slachtoffer aanspreekpunt en eerste opvang. De VCP kan samen met de melder kijken welke stappen er mogelijk zijn en welke consequenties deze hebben. Een of meerdere van de volgende maatregelen zijn dan bijvoorbeeld mogelijk:

- 1) Direct persoonlijk aanspreken: 'melder' gaat in gesprek met 'beschuldigde' om aan te geven wat hij/ zij als ongewenst heeft ervaren en vraagt hier rekening mee te houden.
- 2) Eventueel vindt dit gesprek plaats in het bijzijn van een onafhankelijk derde (niet de VCP).

Zorg dat de VCP het door NOC*NSF ontwikkelde protocol, registratie- en rapportageformulier gebruikt. Wanneer de VCP de VCP training van NOC*NSF heeft gevolgd dan zijn deze formulieren in zijn/ haar bezit. Wanneer je geen VCP binnen je sportvereniging hebt dan attendeer je de melder op de VCP van je sportbond.

Daarnaast kan het bestuur zelf handelen. Als de melder geen melding of klacht heeft ingediend zal het bestuur over de situatie horen via de rapportage van de VCP. Het bestuur kan dan de volgende stappen nemen vanuit bestuurlijke verantwoordelijkheid:

- 1) Bestuurslid gaat in gesprek met de 'dader' om aan te geven wat het 'slachtoffer' als ongewenst heeft ervaren en wijst op 'Hun gevoel heeft altijd gelijk'. Zorg dat altijd een 3^e persoon aansluit. Deze stap kan alleen gezet worden indien de melder hier toestemming voor geeft. Onder strikte voorwaarden kan het bestuur handelen zonder toestemming van de melder, zoals beschreven in het door NOC*NSF ontwikkelde protocol voor VCP's. Deze staat centraal tijdens de VCP training maar is ook als PDF bestand op te vragen bij Vertrouwenspunt Sport. vertrouwenspuntsport@nocnsf.nl
- 2) Ga aan de slag met preventief beleid op het gebied van ongewenst gedrag. Maatregelen instellen, dan wel maatregelen nieuw leven inblazen. Stel o.a. een VCP aan en omgangsregels op en ga hierover in gesprek met trainers/ coaches/ begeleiders. Door het breder aan te pakken hou je dingen die sudderen klein.

De VCP van jouw sportbond of het Vertrouwenspunt Sport (0900-2025590) adviseren je graag welke maatregelen te nemen.

Kies welke communicatie nodig is afhankelijk van hoe breed bekend het is en hoeveel onrust het heeft opgeleverd. Bedenk wat er nodig is op het moment dat je een signaal binnen krijgt, dat het opgepakt wordt en na afloop ervan. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld:

- Betrokkenen een brief sturen
- Een bijeenkomst organiseren

Probeer het zo klein mogelijk te houden bij maatregel 1, het aanspreken van de 'dader'.

Zoek bij maatregel 2, het ontwikkelen van preventief beleid, juist in brede zin de communicatie op.

Voor degene bij wie de melding binnenkomt

Indien een melding van seksueel misbruik op de vereniging binnenkomt (bij het bestuur of een daartoe aangewezen persoon), is het volgende van belang:

- Men moet er vanuit gaan dat de melding het begin kan zijn van ernstiger feiten of van meer meldingen. Beter nu 'overdreven' reageren dan straks het verwijt krijgen te weinig te hebben gedaan.
- Begin een logboek waarin nauwkeurig alle acties worden bijgehouden, compleet met data, tijden, feitelijkheden, afspraken, betrokkenen. Ook inkomende en uitgaande telefoontjes horen daarbij.
- Houd in uw agenda rekening met de noodzaak van snelle actie, op korte termijn beschikbaar zijn voor overleg en dergelijke
- Zorg voor telefonische bereikbaarheid
- Indien er sprake is van een ernstig, niet bemiddelbaar feit: vorm zo snel mogelijk een crisisteam dat binnen 24 uur bij elkaar komt (zie 5.2).
- Naar de melder of het slachtoffer toe:
  - leg de melder (dit hoeft niet altijd het slachtoffer zelf te zijn) uit wat vanaf nu de procedure is.
  - Beloof geen geheimhouding (zie ook 2.3).
  - Maak duidelijk dat er geen stappen worden ondernomen zonder medeweten van het slachtoffer.
  - Vertel dat er niet meer mensen bij de zaak worden betrokken dan noodzakelijk is in het kader van het onderzoek en een goede opvang van betrokkenen en hun omgeving.
  - Ga na of verdere opvang of hulpverlening voor het slachtoffer nodig is en zet deze zo nodig in gang.

Aandachtspunten voor het vormen van een crisisteam

De afhandeling van een melding van seksueel misbruik moet in principe nooit door 1 persoon worden opgepakt. Indien het bestuur een melding heeft ontvangen, wordt een voorlopig crisisteam samengesteld (bijvoorbeeld 3 personen). De personen die in het crisisteam worden opgenomen mogen niet direct of indirect bij de onderhavige probleemsituatie zijn betrokken.

Het is niet verstandig alleen bestuursleden in het crisisteam op te nemen, omdat zij tegenstrijdige belangen kunnen hebben. Men is immers verantwoordelijk voor het welzijn van het slachtoffer, maar kan tevens een groot belang hebben bij het niet verstoren van de relatie met de beschuldigde (een goede trainer, actieve vrijwilliger e.d.). Het is zinvol bijvoorbeeld ook een trainer en een ouder op te nemen (ook zij mogen niet direct of indirect bij de zaak betrokken zijn).

Denk bij het samenstellen van het crisisteam tevens aan deskundigen die de vereniging misschien zelf in huis heeft: een lid dat tevens maatschappelijk werker, politieagent, jurist is e.d. Te denken valt ook aan het opnemen van een extern deskundige, bijvoorbeeld iemand van de Jeugd en Zeden politie, RIAGG, Bureau Vertrouwens Artsen of Maatschappelijk Werk. In dit geval is het zaak tevoren goede afspraken te maken over doel en werkwijze, aangezien externe instanties een eigen beleid en werkwijze kunnen hebben die niet noodzakelijk hetzelfde is als die van de vereniging. Het is verstandig het crisisteam door een onafhankelijke partij te laten voorzitten. De melder en/of diens vertrouwenspersoon kunnen bij een of meer bijeenkomsten van het crisisteam worden uitgenodigd.

Aanpak door het crisisteam

1. Eerste checklist

- spreek af wie de coördinatie op zich neemt, het logboek bijhoudt en de contacten naar buiten onderhoudt;
- als het gaat om een kind, spreek af wie de ouders informeert / verzeker u ervan dat de ouders zijn geïnformeerd;
- spreek af wie de contacten met het slachtoffer (en de ouders) onderhoudt. Als dit niet een bestuurslid is, is het raadzaam dat ook namens het bestuur betrokkenheid naar het slachtoffer (en eventuele ouders) wordt getoond;
- ga (indien nodig geacht) na hoe de veiligheid van het slachtoffer (en anderen) kan worden gegarandeerd en of slachtofferopvang nodig is;
- ga na of en zo ja, welke maatregelen op dit moment tegen de vermoedelijke dader moeten worden genomen. Bij sterke vermoedens van een misdrijf kan deze op non-actief worden gesteld gedurende het onderzoek;
- zorg dat het slachtoffer (en de ouders) op de hoogte worden gesteld van stappen die zij zelf kunnen zetten (richting politie, hulpverlening, sportbond). Vraag hen om het crisisteam op de hoogte te houden van hun stappen;
- zorg dat het slachtoffer (en de ouders) op de hoogte is van stappen die worden ondernomen door de vereniging;
- ga na wie direct op de hoogte moeten worden gesteld van de gebeurtenis(sen), op welke manier en wie dat doet. Sommige mensen moeten persoonlijk op de hoogte worden gebracht, anderen kunnen ook schriftelijk. Met name als er publicatie in de pers te verwachten is, is het belangrijk dat bepaalde direct en indirect betrokkenen persoonlijk op de hoogte zijn (zie de bijlagen 7 en 8 over openheid richting kader en ouders);
- informeer naar het bondsbeleid en breng de bond op de hoogte.

2. Mogelijke vervolgacties

Het crisisteam bespreekt:

- a) of het een bemiddelbare klacht is
- b) of er een intern onderzoek zal plaatsvinden
- c) of er een schriftelijke klacht bij de sportbond moet worden ingediend
- d) of er melding of aangifte bij de politie moet worden gedaan (of er aangifte wordt gedaan kan alleen het slachtoffer, indien ouder dan 12 jaar, uiteindelijk beslissen)

Deze beslissingen dienen indien mogelijk binnen 24 uur na de melding te worden genomen.

In beginsel heeft een vermoedelijke pleger, nog afgezien van de aard, de ernst en frequentie van de seksuele intimidatie, altijd recht op wederhoor. Op grond van advies van het crisisteam of het politieonderzoek worden maatregelen getroffen en wordt de vermoedelijke pleger op de hoogte gesteld van de beschuldiging. Wordt er geen politieonderzoek ingesteld dan wordt hem door de organisatie altijd de gelegenheid geboden tot wederhoor. Als er formeel aangifte is gedaan bij de politie en er een politieonderzoek volgt, verdient het de voorkeur dit in de vorm van een verhoor bij de politie te laten plaatsvinden.

a) bemiddelbare klacht

Het crisisteam gaat in eerste instantie na of een klacht zodanig van aard is dat men tot een informele klachtafhandeling kan komen. Soms kan met vrij eenvoudige maatregelen een einde worden gemaakt aan de seksuele intimidatie en kan herhaling van het gebeurde worden voorkomen. Bijvoorbeeld door het voeren van een gesprek met de beklaagde door de directie, een bestuurslid, door een extern deskundige en/of door de klager en eventueel diens vertrouwenspersoon. Ook mediation is een optie. Hierna kunnen bijvoorbeeld (gedrags)afspraken worden gemaakt, er kan extra begeleiding / supervisie worden gegeven, en dergelijke.

b) intern onderzoek

In het geval van (vage) vermoedens dient een intern onderzoek te worden ingesteld naar de gegrondheid van het vermoeden. Indien een *sterk* vermoeden van een strafbaar feit bestaat, wordt een intern onderzoek afgeraden. Het advies is om contact op te nemen met de sportbrede onderzoekscommissie die door NOC*NSF en ISR is ingesteld. De diverse interne belangen kunnen ongewild een objectief en zorgvuldig onderzoek in de weg staan. Bovendien kan een later strafrechtelijk onderzoek sterk worden belemmerd door een tevoren overhaast of onjuist uitgevoerd intern onderzoek.

Als wordt besloten tot een intern onderzoek, dient dit zeer zorgvuldig te gebeuren. Voorkomen moet worden dat iemand onheus beschuldigd wordt. Er moet geen ruchtbaarheid aan het onderzoek worden gegeven, zodat rehabilitatie mogelijk is. In het kader van het intern onderzoek wordt gesproken met het vermoedelijke slachtoffer, eventuele getuigen, mogelijke andere slachtoffers etc. Zo nodig wordt medisch onderzoek verricht door een arts.

Het crisisteam dient zorgvuldig te bekijken wie het beste een gesprek met het vermoedelijke slachtoffer en eventuele getuigen kan aangaan. Hierbij moet worden gedacht aan zaken als: voldoende van de problematiek op de hoogte, genoeg afstand, maar ook bij wie het vermoedelijke slachtoffer zich veilig genoeg zal voelen. Als het om ernstige feiten gaat, wordt aangeraden een vertrouwenspersoon in te schakelen.

Het is belangrijk dat er, voordat in gesprek wordt gegaan met het vermoedelijke slachtoffer, een aantal overwegingen wordt gemaakt:

- Voor het slachtoffer kan het belangrijk zijn dat hij/zij zo min mogelijk wordt belast. Voorkomen moet worden dat hij/zij verschillende keren moet worden gehoord: eerst intern een aantal gesprekken en eventueel vervolgens nog eens bij de politie. Tegelijkertijd is het van belang een slachtoffer niet onder druk te zetten en tijd te geven om met zijn/haar verhaal te komen. Dit kan meerdere gesprekken noodzakelijk maken.
- Indien het een vermoeden van een strafbaar feit betreft, is het voor een eventueel later strafrechtelijk onderzoek van wezenlijk belang dat het slachtoffer niet door de buitenwereld en/of

suggestieve vragen is beïnvloed. Het is raadzaam dan overleg te voeren met de politie over de voorwaarden waaraan gesprekken moeten voldoen. Afhankelijk van de situatie kan het bijvoorbeeld gaan om zaken als

- De onderzoeksmethode / wijze van vragen stellen, die aan bepaalde criteria moet voldoen
- De wenselijkheid dat bij het gesprek een rapporteur aanwezig is die een woordelijk verslag maakt en/of dat van het gesprek een bandopname wordt gemaakt. Het spreekt voor zich dat hiervoor vooraf toestemming moet worden gevraagd. Hierbij is het belangrijk dat zeer zorgvuldig wordt uitgelegd waarom dit noodzakelijk is.

Van alle onderdelen van het interne onderzoek wordt schriftelijk verslag gemaakt. Het crisisteam bespreekt de resultaten van het interne onderzoek en komt tot een diagnose. Er zijn drie mogelijkheden: vermoedens zijn bevestigd, vermoedens blijken ongegrond of vermoedens zijn niet bevestigd, maar er blijft gerede twijfel bestaan.

Het crisisteam doet verslag van de diagnose aan het bestuur. Daarbij wordt tevens een advies voor het vervolg opgenomen.

Indien het interne onderzoek heeft geleid tot bevestiging van de vermoedens, moeten maatregelen worden genomen om herhaling te voorkomen en het slachtoffer te ondersteunen en in zijn/haar recht te herstellen. Het crisisteam adviseert het bestuur / de directie over een plan van aanpak. In dit plan van aanpak kunnen onder meer de volgende zaken worden bepaald:

- advies over bemiddeling
- of er alsnog aangifte of melding bij de politie moet worden gedaan
- of er alsnog een klacht wordt ingediend bij de sportbond
- of er mogelijk sprake is van meerdere slachtoffers
- of en welke maatregelen er moeten worden getroffen t.a.v. de pleger
- welke opvang en begeleiding er nodig wordt geacht voor het slachtoffer
- welke opvang en begeleiding nodig wordt geacht voor de omgeving.

c) een klacht indienen bij de sportbond

Indien een duidelijk vermoeden bestaat van overtreding van de 'gedragsregels ter preventie van seksuele intimidatie' en het wenselijk is dat er maatregelen worden genomen door de bond (bijvoorbeeld om te voorkomen dat een pleger elders verder gaat), dient men een schriftelijke klacht in bij de tuchtcommissie dan wel het hoofdbestuur van de sportbond (zie verder bijlage 2).

d) aangifte of melding bij de politie

Dit wordt aanbevolen indien een duidelijk vermoeden van een strafbaar feit bestaat. De vereniging heeft hierin een eigen verantwoordelijkheid en hoeft het doen van een melding niet van het slachtoffer of diens belangenbehartigers te laten afhangen. Bij het doen van melding hoeft de naam van het slachtoffer ook niet te worden genoemd. Ingeval de slachtoffers jonger dan 12 jaar zijn, kan de vereniging ook *aangifte* doen (het vereiste van een klacht vervalt).

Houd voor ogen dat het niet aan de vereniging is om de *bewijslast* rond te krijgen. Ook al is de zaak niet helemaal 'rond', bij duidelijke vermoedens van een strafbaar feit wordt altijd aangeraden naar de politie te gaan.

Eventueel dienen na aangifte of melding bij de politie arbeidsrechtelijke of disciplinaire maatregelen jegens de pleger te worden getroffen (bijvoorbeeld non-actief stelling lopende het politieonderzoek). Dit kan het beste in samenspraak / na overleg met de politie of officier van justitie worden gedaan.

Bijlage 2 - Tuchtreglement Seksuele Intimidatie in de Sport

In de Algemene Vergadering van NOC*NSF (hierna: "AV") van 20 mei 1997 hebben de sportbonden zich gecommitteerd aan de 'Gedragsregels ter preventie van seksuele intimidatie in de sport' en een intentieverklaring ondertekend voor het actief voeren van beleid tegen seksuele intimidatie in de sport.

Om adequaat te kunnen optreden in gevallen van seksuele intimidatie en om de omgeving waar dergelijke gevallen zich voordoen zo veilig mogelijk te maken, is het noodzakelijk gebleken te komen tot goede procedures en regelgeving, maar ook tot registratie van veroordeelde plegers van seksuele intimidatie in de sport. Doel van deze registratie is dat de plegers niet bij andere verenigingen en sportbonden of andere takken van sport weer aan de slag kunnen gaan. In de AV van 13 mei 2008 hebben de sportbonden ingestemd met het instellen van een centraal registratiesysteem van plegers van seksuele intimidatie ('zwarte lijst')

Voor het invoeren van dit registratiesysteem is vanwege de bescherming van persoonsgegevens goedkeuring noodzakelijk van het Autoriteit Persoonsgegevens (hierna "AP"). Het AP heeft op 3 juli 2008 een rechtmatigheidsverklaring afgegeven, verlengd op september 2015.

Er is in november 2011 door de AV een 'Blauwdruk tuchtrecht seksuele intimidatie in de sport' vastgesteld waarin staat beschreven welke vereisten en richtlijnen die de sportbonden in acht moeten nemen bij het opstellen van een Tuchtreglement seksuele intimidatie (hierna ook "Tuchtreglement").

Er zijn drie mogelijkheden om ervoor te zorgen dat sportbonden een eenduidig Tuchtreglement seksuele intimidatie hebben die de toets ten behoeve van het registratiesysteem kan doorstaan.

1. Sportbonden maken een eigen Tuchtreglement seksuele intimidatie gebaseerd op de blauwdruk (zie hierna onder B).

2. Sportbonden sluiten zich aan bij het ISR en maken hierdoor gebruik van het Tuchtreglement seksuele intimidatie en de tuchtprocedure van het ISR³, hetgeen de voorkeur heeft van NOC*NSF.

3. Sportbonden nemen het Tuchtreglement seksuele intimidatie van het ISR integraal over, maar sluiten zich niet aan bij het ISR. Indien noodzakelijk zijn aanpassingen van dit reglement mogelijk ten behoeve van de uitvoering van de eigen tuchtcommissie/tuchtprocedure.

Het meest recente tuchtreglement seksuele intimidatie van het ISR kan worden geraadpleegd op de website van het ISR en komt op de website van NOC*NSF (www.nocnsf.nl).

Voor alle genoemde mogelijkheden geldt dat alvorens hiertoe wordt overgegaan een besluit van de Algemene Ledenvergadering van de sportbond noodzakelijk is, evenals veelal een wijziging van de statuten waarin een verwijzing moet komen te staan naar de toepasselijkheid van het Tuchtreglement.

Blauwdruk tuchtrecht seksuele intimidatie in de sport

Procedurele en inhoudelijke eisen

In het Tuchtreglement seksuele intimidatie zijn in ieder geval de navolgende procedurele stappen dan wel inhoudelijke normen worden opgenomen en toegepast:

1. de definitie van seksuele intimidatie (letterlijk);
2. de Gedragsregels voor begeleiders in de sport als opgenomen in bijlage 1, met een nadere

- uitwerking in geboden en verboden (kan per sportbond worden ingevuld));
3. de tuchtrechtelijke behandeling van een aangifte seksuele intimidatie door de sportbond (genoemde elementen zijn verplicht, de sportbond is vrij in de formulering en invulling ervan);
  4. het sanctiesysteem seksuele intimidatie in de sport (onverkort, dit betekent dat alle genoemde sancties moeten worden overgenomen, maar dat ter verduidelijking of aanvulling andere bewoordingen mogelijk zijn);
  5. de uitvoering van de meldplicht van sancties aan de beheerder van het registratiesysteem (de sportbond is vrij in de uitwerking ervan).

Auditcommissie

Er is een Auditcommissie seksuele intimidatie (hierna: Auditcommissie SI) is op 14 februari 2013 ingesteld door het bestuur van NOC*NSF. Dit is een onafhankelijke externe toetsingscommissie voor de sportbonden aangesloten bij NOC*NSF met als doel en taak:

- a) het toetsen of een (wijziging in een) door een (namens de) sportbond opgesteld tuchtrechtelijk seksuele intimidatie en de daarin opgenomen procedures voldoen aan de eisen in de ['Blauwdruk tuchtrecht seksuele intimidatie in de sport'](#)⁷ (hierna: de Blauwdruk) welke is vastgesteld in de Algemene Vergadering van NOC*NSF d.d. 15 november 2011.
- b) het toetsen c.q. beoordelen van de afhandeling van meldingen, klachten seksuele intimidatie ten aanzien van leden en aangeslotenen die onder de bondsreglementering vallen, in het geval zij het door de sportbonden gehanteerde tuchtrechtelijk seksuele intimidatie en/of van voor die sportbonden geldende aanverwante regelgeving overtreden.

Stand van zaken:

54 Bonden hebben de tuchtrechtspraak SI ondergebracht bij ISR, 15 hebben een eigen door de Audit Cie goedgekeurd eigen Tuchtrechtelijk, bij 4 bonden wordt daar nog aan gewerkt.

---

⁷ <https://www.sport4all.nl/media/paginas/6.1%202e%20blauwdruk%20seksuele%20intimidatie.pdf>

Bijlage 3 – Samenwerking, rollen en taken

Betrokken partijen

Als er (vermoeden van) een incident is, zien we in veel gevallen de media erop duiken. Zowel de club, als de bond als NOC*NSF worden vaak benaderd. Het zou goed zijn om samen op te trekken om de media-aandacht goed af te stemmen en te sturen en om de gehele communicatie rondom het incident zo optimaal mogelijk te laten verlopen.

Bij serieuze zaken zijn vaak nog andere partijen betrokken, te denken valt aan Politie, OM (Openbaar Ministerie), GGZ, etc.

Voor de communicatie rondom incidenten is het belangrijk te bepalen met welke partijen communicatie nodig is en welke personen en partijen betrokken zijn of zouden moeten worden in de aanpak die door de sportorganisaties moet worden gerealiseerd.

Mogelijk betrokken partijen zijn:

- Slachtoffer / melder / ouders
- Beschuldigde / pleger
- Verenigingskader (Vertrouwenscontactpersoon / bestuur / kader)
- Andere direct betrokkenen en indirect betrokkenen van de vereniging
- Sportbond
- Internationale sportbond
- NOC*NSF / Vertrouwenspunt Sport
- Tuchtinstanties
- Politie
- OM / Justitie
- GGZ / Slachtofferhulp / . . .
- Gemeente
- Media (lokaal, regionaal, landelijk)
- Ministeries VWS / V&J
- . . .

Onderstaand een korte beschrijving van taken voor de vereniging, de bond, NOC*NSF/Vertrouwenspunt Sport en de overheid.

Vereniging

Als een vereniging met (seksueel) grensoverschrijdend gedrag te maken krijgt, komen allerlei processen op gang. Het is voor de betrokkenen bij de vereniging belangrijk om te bepalen welke stappen in welke volgorde gezet moeten worden. Zowel om de zaak zo goed mogelijk aan te pakken (zie bijlage 1 Actiepunten na een melding binnen een sportorganisatie) als ook de communicatie er omheen goed te regelen. Opschalen naar landelijk niveau is belangrijk om ervoor te zorgen dat er een goede aanpak komt (en de vereniging minder kwetsbaar is), maar ook om ervoor te zorgen dat een eventueel pleger niet ongezien bij de volgende club aan de slag gaat.

Het is voor een vereniging belangrijk de communicatie goed af te stemmen. Zowel de communicatie binnen de club, met betrokkenen en anderen, als communicatie naar buiten, zoals met de bond, politie, gemeente, media, etc.

Bij zaken rondom grensoverschrijdend gedrag die op verenigingsniveau afspelen, kan de vereniging altijd steun vragen aan de bond en/of het Vertrouwenspunt Sport van NOC*NSF. Wij raden aan in ieder geval de bond te informeren. CHECK, Opm. Vaak heeft iemand, zeker bij kleinere sporten, ook nog een andere functie binnen bijv. de bond. Deze partijen zullen - in afstemming met elkaar - steun bieden aan de vereniging. Dit kan voor een vereniging zeer welkom zijn, gezien de kwetsbaarheid bij dit thema en de relatieve onervarenheid op dit gebied.

De sportbond

Soms is een sportbond direct betrokken, bijvoorbeeld omdat het om haar eigen functionarissen of topsporters gaat. Soms speelt een incident af op verenigingsniveau, maar ook dan zou het goed dat de bond betrokkenheid toont en steun biedt.

Wij adviseren de bond om afstemming te zoeken met het Vertrouwenspunt Sport van NOC*NSF of ingeval van acute vraag om woordvoering/media-contacten rechtstreeks de woordvoerder van NOC*NSF in te schakelen. NOC*NSF kan meehelpen de communicatieboodschap helder te krijgen en een goed plan van aanpak inclusief taakverdeling te maken.

Vertrouwenspunt Sport / NOC*NSF

NOC*NSF beschikt over een Vertrouwenspunt Sport waarbij sporters, bestuurders en anderen terecht kunnen met vragen en meldingen over grensoverschrijdend gedrag, met name als zij daarbij zelf betrokken zijn (geraakt). De mensen achter het Vertrouwenspunt sport kunnen advies geven en daadwerkelijke ondersteuning om adequaat te kunnen handelen, ok qua communicatie. NOC*NSF wil via het Vertrouwenspunt en/of via haar woordvoerder ook altijd de bond en/of club terzijde staan en samen een plan van aanpak voor de communicatie te bepalen en te (helpen) uitvoeren.

Uitspraken van NOC*NSF: NOC*NSF zal bij incidenten richting de media nooit zelfstandig een uitspraak doen over een individueel geval. Wel kunnen we een statement maken en verwijzen naar het beleid dat gevoerd wordt of gevoerd zou moeten worden. NOC*NSF probeert altijd de media te benutten om te verwijzen naar het belang van preventieve maatregelen (zoals VOG en het aanstellen van een VCP) en bekendheid te geven aan het Vertrouwenspunt Sport. NOC*NSF kan wel desgevraagd ondersteuning bij de communicatie geven.

Rondom de Olympische/Paralympische Spelen: NOC*NSF hanteert een protocol communicatie zaken grensoverschrijdend gedrag in de zogenaamde Olympische en Paralympische periode (voor, tijdens en na Olympische en Paralympische spelen). Mochten er in die periode zaken spelen, of zaken spelen die betrekking hebben op Team NL, dan vragen we om dit zsm af te stemmen met NOC*NSF/het Vertrouwenspunt Sport.

Overheid

De Rijksoverheid hecht een groot belang aan de terugdringing van grensoverschrijdend gedrag in de sport. Jarenlang heeft het ministerie van VWS een financiële bijdrage geleverd aan de exploitatie van de Hulplijn SI, heeft een projectfinanciering ter beschikking gesteld voor de inrichting van het Vertrouwenspunt Sport en ook voor 2 jaar in de exploitatie daarvan (t/m 2016). Tevens is subsidie verstrekt voor het oprichten van een register Tuchtrechtelijke veroordeelden in de sport m.b.t. seksuele intimidatie i.s.m. met het Ministerie van VenJ, welke in 2012 operationeel is geworden.

De Rijksoverheid is een belangrijke partner en initiatiefnemer voor het programma Vellig Sportklimaat, de subsidie van dit programma was voor 4 jaar en is verlengd naar 6 jaar (t/m 2018)

Het ministerie van VenJ heeft middelen ter beschikking gesteld voor het verstrekken van een gratis VOG t.b.v. vrijwilligers in de sport die werken met kwetsbare groepen. NOC*NSF stemt de zaken die in de media opduiken geregeld af met beide ministeries, zodat zij hun woordvoering ook kunnen voorbereiden op eventuele vragen. We zien dat media bij incidenten ook regelmatig vragen stellen over het (overheids)beleid. En soms worden zelfs kamervragen gesteld aan de minister over grensoverschrijdend gedrag in de sport. Voor het ministerie is het fijn daarop voorbereid te zijn.

Bijlage 4 – Publicatie van tuchtrechtspraken

Het optreden tegen overtredingen op of rond het sportveld of de sportaccommodatie, die maatschappelijk ongewenst of onaanvaardbaar zijn, is onderdeel van het takenpakket van sportbonden. De geloofwaardigheid van een sportbond is in het geding als zij niet in staat is om publiekelijk afstand te nemen van bepaalde vormen van ongewenst gedrag en duidelijk maakt op welke manier tegen de daders wordt opgetreden. Om dit doel te bereiken is het niet nodig geschorsten met naam en toenaam te noemen.

Een mooi voorbeeld is een bericht in september 2014 op de website van de KNVB over schorsingen⁸:

- Aan een speler van Haulerwijkse Boys (Veld, Junioren) is opgelegd: naar aanleiding van een excessieve overtreding (fysieke agressie) t.o.v. de scheidsrechter een onherroepelijke schorsing van 18 maanden.
- Aan een speler van Saestum (Veld, Junioren) is opgelegd: naar aanleiding van een excessieve overtreding (fysieke agressie) t.o.v. (een) tegenstander(s) een onherroepelijke schorsing van 36 maanden.

Deze sancties zijn door betrokkenen te herleiden tot een specifieke persoon, maar door de geanonimiseerde en abstracte wijze van presentatie wordt ook recht gedaan aan de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen. Enkel degenen die toch al van het incident afwisten kunnen dit herleiden. Voor een eventuele afschrikkende werking en ter voorkoming van recidive is vermelding van aanvullende persoonsgegevens niet nodig.

In geval van het landelijk zichtbare deel van de sport gaat een voorbeeldwerking uit naar de eigen (jeugd)leden van de sportbond en maatschappij als geheel. Er is dan ook een belang voor sportbonden om duidelijk stelling te nemen in het geval van overtredingen in het publieke domein.

De schorsing na een recent incident als de beet van Suarez is om die reden bijvoorbeeld terecht publiekelijk bekend gemaakt. Ook het publiceren van schorsingen in het Nederlandse betaalde voetbal is toelaatbaar, zoals bijvoorbeeld eveneens in september 2014 op de website van de KNVB te vinden⁹:

Met ingang van 1 september 2014:

Willem II: J.F.W. Heymans 1 wedstrijd

Almere City FC: E.I. Boldewijn 1 wedstrijd

FC Eindhoven: M. Gunst 1 wedstrijd

Go Ahead Eagles: B. Vriends 3 wedstrijden waarvan 1 vv, proeftijd 1 jr

---

⁸ <http://www.knvb.nl/nieuws/excessenav/actueel>

⁹ <http://bin617-02.website-voetbal.nl/sites/voetbal.nl/files/>

[Straffen%20betaald%20voetbal%20tot%20en%20met%205%20september%202014.pdf](http://bin617-02.website-voetbal.nl/sites/voetbal.nl/files/Straffen%20betaald%20voetbal%20tot%20en%20met%205%20september%202014.pdf)

VVV Venlo: J. Promes 4 wedstrijden

Het is niet te verwachten dat een profvoetballer schade lijdt door een dergelijke publicatie. Mogelijk alleen bij bijzonder grove overtredingen kan een publicatie daarover schadelijk zijn, maar hierbij geldt dat publieke figuren met dergelijk gedrag toch al in de publieke belangstelling staan en de publicatie in die zin niets toevoegt.

Ook in een zaak tussen clubs, zoals de uitspraak FC Twente-NEC van 17 juni 2011, worden personen met naam en toenaam genoemd. Gezien de aard van de zaak lijkt in een dergelijk geval een geanonimiseerde tuchtrechtspraak niet direct noodzakelijk.

Steeds zal een sportbond moeten nagaan welk doel gediend wordt met publicatie van informatie omtrent tuchtrechtelijke uitspraken. Terughoudendheid is geboden omdat publicatie een groot effect op de betrokkenen kan hebben. Daarbij kan het beoogde doel vaak al bereikt worden met beperkte geanonimiseerde informatie. Hierbij is het ook van belang te kijken naar de doelgroep en waarover deze groep geïnformeerd moet worden. Ook wat gecommuniceerd wordt, de integrale tuchtrechtspraak (met alle overwegingen), het dictum (alleen de uitspraak/sanctie), etc. hangt samen met het beoogde doel van de publicatie.

De sportbond dient een afweging te maken tussen de belangen van de betrokken sporter en de belangen van de sportbond en/of derden. De afweging moet schriftelijk worden vastgelegd, en aangegeven moet worden door welk orgaan van de sportbond de afweging is gemaakt.

Uit deze afweging moet volgen dat het belang op bescherming van het recht op privacy van de betrokken speler niet zwaarder weegt dan het belang van de sportbond en/of derden.

Een overweging die mee kan spelen is informatie al dan niet laten indexeren door bijvoorbeeld Google. Google respecteert zogenaamde robot.txt waarmee kan worden aangegeven dat indexeren van bepaalde delen van een website niet gewenst is. De impact van een publicatie is veel minder groot als deze niet op Google te vinden is, vergelijk ook de recente uitspraak van het Hof van Justitie (13 mei 2014, C-131/12) inzake het recht om te vergeten.

Ook moeten er voldoende maatregelen genomen zijn om te voorkomen dat de belangen van de betrokkene onevenredig worden geschaad. Hierbij is tevens van belang dat:

- De betrokken sporter vooraf duidelijk en volledig is geïnformeerd over de publicatie.
- De betrokken sporter de mogelijkheid heeft gekregen binnen een termijn van twee weken bezwaar te maken tegen de publicatie.

Iedere sportbond zal zelf de afweging moeten maken hoe in een specifiek geval wordt gehandeld, waarbij als uitgangspunt moet worden genomen dat grote

terughoudendheid moet worden betracht bij publicatie van niet-geanonimiseerde uitspraken.

Conclusie

Voor het overgrote deel van de tuchrechtuitspraken ontstaat hiermee een heldere situatie. Sportbonden bepalen allereerst het doel dat ze voor ogen hebben bij publicatie en zoeken vervolgens de bijpassende methode en inhoud om dit doel te realiseren. In alle gevallen wordt publicatie van persoonsgegevens zeer terughoudend gebruikt.

Voor meer informatie over dit advies over publicatie van tuchrechtuitspraken kunnen sportbonden contact opnemen met:

Berty van Bockom Maas

Telefoon: 026-4834590

Mail: berty.vanbockommaas@nocnsf.nl

Dit advies is tot stand gekomen met medewerking van dhr. prof. mr. A. Lodder (Vrije Universiteit), dhr. mr. C. Alberdingk Thijm en mw. mr. V. Zwaan (beiden Brandeis Advocaten).

Bijlage 5 - Referentiecheck

Inleiding

Binnen de sport zijn talloze trainers, coaches en andere kaderleden (hierna gezamenlijk ook te noemen "begeleiders") werkzaam. Zij hebben verschillende werkrelaties met de verenigingen. Zo kan de begeleider als werknemer (loon en gezagsverhouding) werkzaam zijn, maar ook als vrijwilliger. Het blijkt dat de sport kwetsbaar is voor bepaalde integriteitsschendingen, zoals ongewenst grensoverschrijdend gedrag. Bij seksuele intimidatie gaat het vaak om sporten waarbij sprake is van intensief fysiek contact dat bij die betreffende sportbeoefening hoort en de deelname van kinderen aan die sport. Om te zorgen voor een veilig sportklimaat is het vragen van referenties bij een benoeming van begeleiders dus belangrijk.

In de praktijk blijkt dat het bestuur of de werkgever terughoudend is in het geven van of vragen naar referenties, omdat men bang is dat er sprake is van en, of zelfs aansprakelijkheid vanwege het verstrekken van onjuiste of onnodige informatie. Het bestuur of de werkgever in de sport heeft daarom handvatten nodig om referenties te kunnen vragen of geven.

Inwinnen van referenties

Het inwinnen van referenties door de werkgever / het bestuur, kan echter niet zomaar. Het is verstandig om aan de sollicitant vooraf te vragen of mede te delen dat u referenties zal controleren en/of zal inwinnen. Indien de sollicitant hiervoor toestemming geeft, ontstaat er niet zo snel een probleem. Geeft de sollicitant hiervoor geen toestemming, dan dient u uitermate terughoudend te acteren.

In het licht van het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag bij de kwetsbare doelgroep, waaronder minderjarige sporters, zijn referenties belangrijk. Daarom is het raadplegen van een referent (vaak een clubbestuurder) over het functioneren van een jeugdtrainer waar de betrokkene voorheen werkzaam was, veelal wel te rechtvaardigen om zo zorg te kunnen dragen voor een veilige sportomgeving.

Verstrekken van informatie

Het vervolgens verstrekken van informatie over dit functioneren is toegestaan, mits de informatie hiervoor geschikt is en niet verder gaat dan voor het doel (bijvoorbeeld de aanstelling als jeugdtrainer) noodzakelijk is. Het is bijvoorbeeld niet nodig om te melden dat iemand in zijn jeugd ooit een fiets heeft gestolen, wanneer hij als jeugdtrainer aan het werk wil. Steeds zal dus moeten worden nagegaan welk doel gediend wordt met het verstrekken van informatie en of de te verstrekken informatie wel geschikt en evenredig is om dat doel te bereiken.. De sollicitant mag natuurlijk geen schade oplopen door onnodige en/of onjuiste informatie die is verstrekt door de referent. Een referent mag nooit iemand vals beschuldigen van strafbare handelingen en uitingen.

Belangenafweging

Bij het inwinnen van referenties botsen eigenlijk twee belangrijke rechten, namelijk het recht op privacy en het recht op informatie. Aan de ene kant heeft degene over wie referenties wordt gevraagd (de sollicitant) recht op privacy, reden waarom wordt geadviseerd toestemming te vragen aan de sollicitant voor het inwinnen van referenties. Aan de andere kant echter is er de vereniging, waar het bestuur vanuit het verenigingsrecht een zorgplicht heeft voor de leden, namelijk het creëren van een

veilig sportklimaat, waardoor het verstrekken van informatie aan een bestuurder van een andere club (bijvoorbeeld dat iemand niet van onbesproken gedrag is) soms van hoger belang is dan het recht op privacy.

De werkgever en/of het bestuur(slid) moet een (zeer) zwaarwegend belang hebben om zonder toestemming navraag naar de sollicitant te doen. Dit belang ligt in het feit dat de bestuurder de zorgplicht heeft voor alle leden van een vereniging, om een zo veilig mogelijk sportklimaat te creëren, en daartoe informatie nodig heeft om tot een zorgvuldige benoeming te kunnen komen.

Risico

Zoals hiervoor al aangegeven moet worden getracht toestemming te verkrijgen van de sollicitant voor het natrekken van referenties. Vervolgens is van belang dat degene over wie de referentie wordt gevraagd niet onnodig wordt beschadigd. Onnodige beschadiging is bijvoorbeeld het geval als je wat je vertelt over de betreffende persoon niet kunt onderbouwen en/of dat je willens en wetens iemands goede naam schade toebrengt, bijvoorbeeld door te spreken over geruchten of van horen zeggen, of uitgaat van bepaalde gedragingen die later niet waar, onvolledig, enz. bleken te zijn. Dan kan er sprake zijn van smaad.¹⁰

Vragen en antwoorden

Als vereniging kun je om de sporters, maar ook kaderleden en vrijwilligers, een (sociaal) veilige sportomgeving te bieden, en met inachtneming van de hiervoor genoemde waarborgen, referenties inwinnen.

Onderstaande vragen kunnen, zonder daardoor enige schade op te lopen, benut worden bij het inwinnen van referenties.

- Is X in het verleden bij uw vereniging werkzaam geweest?
- Wat is uw relatie tot de kandidaat?
- Hoelang is de betrokkene bij uw vereniging werkzaam geweest?
- Waaruit bestonden zijn/haar werkzaamheden?
- Zou u betrokkene weer aannemen?
- Is hij/zij binnen uw vereniging in relatie tot de beoogde aanstelling van onbesproken gedrag?

Indien blijkt dat de sollicitant niet van onbesproken gedrag is, wat kun je dan wel of niet verder zeggen?

Zolang je als referent louter de feiten communiceert (dus geen geruchten, geen onnodige, beschadigende of extra informatie), kun je zeggen dat:

- X van besproken gedrag is in relatie tot de betrokken functie.
- Waaruit dit besproken gedrag feitelijk blijkt.
- Of X de vorige vereniging heeft (moeten) verlaten vanwege bijvoorbeeld grensoverschrijdend gedrag (indien feitelijk juist) in relatie tot de betrokken functie.

---

¹⁰ Er is sprake van smaad (artikel 261, eerste lid, Sr) als aan de volgende vereisten is voldaan: 1) iemands eer en goede naam is aangerand, 2) het opzet van verdachte is daarop gericht, 3) het gaat om een bepaald feit en 4) verdachte heeft het kennelijke doel daaraan ruchtbaarheid te geven. Volgens vaste jurisprudentie wordt met een bepaald feit een concrete gedraging bedoeld. Het gaat bij smaad niet om de vraag of de beschuldiging feitelijk juist is, maar of deze de eer en goede naam van betrokkene aantast.

Let wel! De referent kan dit alleen als geen geheimhoudingsverklaring is getekend bij het ontslag of wegsturen van het betreffende

Bijlage 6 - Kernboodschappen rondom een zaak grensoverschrijdend gedrag

Kernboodschap bij (seksueel) grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag is een serieuze zaak omdat het een ernstige inbreuk is op persoon die het overkomt en zijn/haar omgeving. In de sport streven we ernaar aan iedere sporter en begeleider een veilige omgeving te bieden, waarin iedereen met plezier en onbezorgd kan sport kan genieten. Grensoverschrijdend gedrag past daar niet in..

Het is belangrijk een (kern)boodschap te formuleren die door alle partijen gedragen wordt.

VOORBEELD KERNBODSCHAP GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

WIJ STREVEN NAAR EEN VEILIG SPORTKLIMAAT VOOR IEDEREEN WAARIN IEDEREEN MET VEEL PLEZIER EN ZONDER ZORGEN KAN GENIETEN VAN SPORT !

GRENSOVERSCHRIJDEND IN DE SPORT" WORDT DAN OOK BESTREDEN, OM TWEE REDENEN:

1. BESCHERMING VAN DE SPORTER EN BEGELEIDER (PERSOONLIJKE INTEGRITEIT)
2. BESCHERMING VAN DE INTEGRITEIT VAN DE SPORT (VEILIG SPORTKLIMAAT)

Hieronder zijn tips opgenomen die gebruikt kunnen worden bij de bepaling van de woordvoering en die uitgesproken kunnen worden in de woordvoering rondom zaken grensoverschrijdend gedrag.

Slachtoffer / melder (meestal een sporter)

Slachtoffer/ melder (komt meestal niet met een statement, soms wel in oudere zaken).

Eigen boodschap, aard van de aangifte, noemen van de positie van de functionaris zonder naam, (niet teveel) op eigen emotie ingaan. Korte verklaring! Verwijzen naar andere woordvoering, m.n. politie of vereniging/bond.

Bij benoemen positie van de functionaris, let op! Wanneer wordt gezegd: "de bondscoach" weet gelijk iedereen wie het is. Dus ook enige terughoudendheid liever dan functionaris gebruiken of iets van vergelijkbare strekking. Zeker als iemand nog niet is veroordeeld. Omschrijf de positie van betrokkene zo neutraal mogelijk, zodat niet direct duidelijk is wie het betreft, zeker in het geval de naam niet eerder is geopenbaard.

Ouders

Aard van de aangifte, positie (zie opmerking bij melder) van de functionaris idem, niet de naam. Proces zoals afgesproken met politie, vereniging e.a. Eigen emotie benoemen, kort. Noemen relatie met vereniging, (is er voldoende gedaan aan preventie, wat voor de toekomst?), verwijzen naar verklaringen van organisaties zoals politie, vereniging en / of bond.

Beschuldigde

Waar hij/zij van beschuldigd wordt. Eigen emotie en eigen interpretatie waar/ onwaar met motivatie indien gepast (afhankelijk aard van beschuldiging)
Kernboodschap respect voor sporter en integriteit.

Ouders beschuldigde (minderjarig)

Onvoorwaardelijke steun, proces en daadwerkelijke aanklacht afwachten en verwijzen naar woordvoerder van politie, de bond e.a. organisaties m.b.t. verklaringen.

Sportvereniging

Wijs woordvoerder aan, bij voorkeur de voorzitter of iemand die daar bedreven in is.

Omschrijven hoe incident bekend is geworden, wanneer, welke functionaris (zie opmerking bij melder) betrokken is zonder naam, verantwoordelijkheid nemen voor slachtoffer en de ouders daarvan, proces kort weergeven m.b.t. mogelijke aangifte, rol van de vereniging kort weergeven (wel of geen beleid) verwijzen naar woordvoerder politie.

Organiseer in overleg met de bond of het Vertrouwenspunt Sport een bijeenkomst voor de (direct betrokken) leden van de vereniging, samen met andere partijen, zoals de politie, OM, GGD, e.a. Bekijk reikwijdte (alleen direct betrokkenen of de hele vereniging) en neem vooraf goed de woordvoeringsafspraken door. Let op: hier gaat een juridisch wegingskader aan vooraf. Dit bij voorkeur alleen doen wanneer veiligheid in geding is of een grote mate van (maatschappelijke) onrust is ontstaan.

Sportbond

Statement sportbond bij eigen melding grensoverschrijdend gedrag sporter indien besloten wordt tot vervolging binnen bond: "Wij hebben een melding van grensoverschrijdend gedrag gekregen van een lid van de bond. Dat wordt verder onderzocht en mogelijk (dat is niet zeker) behandeld in de tuchtrechtelijke procedure. We wachten de tuchtrechtelijke beslissing af en doen tot dat moment geen nadere mededelingen."

Rol Sportbond

1. Ondersteunend:
  - a. Woordvoering bond organiseren,
  - b. Kernboodschap hanteren in woordvoering,
  - c. Persbericht over melding zaak grensoverschrijdend gedrag, maatregelen en tuchtrechtelijke procedure,
  - d. Vragen over media beantwoorden; woordvoering. Vaak verwijzen naar woordvoering politie.

NOC*NSF

1. Beleid grensoverschrijdend gedrag:
  - a. Woordvoering over beleid n.a.v. zaken grensoverschrijdend gedragen niet over individuele geval,
  - b. Desgevraagde ondersteuning bij concrete communicatie, zo nodig deelname aan informatie bijeenkomsten
  - c. Afstemming Ministerie VWS en Ministerie VenJ.

2. Uitvoering Teams OS/PS:
  - a. Toepassing protocol zoals opgesteld voor communicatie zaken grensoverschrijdend gedrag tijdens OS/PS.
  - b. Zorgen voor goede communicatie over meldingen grensoverschrijdend gedrag, aan wie, hoe en wanneer.

Bijlage 7 - Openheid richting kader

Bij een zaak van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag is het van belang het verenigingskader te informeren, voor zover de privacy van betrokkenen en een eventueel (justitieel) onderzoek dit toelaten. Het is belangrijk dat zij goed op de hoogte zijn, om verschillende redenen:

- zij moeten kunnen omgaan met vragen en opmerkingen van leden, ouders en de buitenwereld
- zij hebben een taak in het signaleren van mogelijke andere slachtoffers
- zij moeten slachtoffers in de dagelijkse/wekelijkse omgang opvangen
- het is belangrijk eenduidige afspraken te maken over de verdere aanpak

Aandachtspunten bij het informeren van het kader in groepsverband

vooraf

- Zorg dat het hele crisisteam aanwezig is
- Zorg dat de beschuldigde niet aanwezig is
- Overweeg of extern deskundigen aanwezig moeten zijn

de bijeenkomst

- Geef feitelijke informatie over de melding en de stappen tot nu toe. Licht toe welke stappen nog zullen worden ondernomen.
- Geef aan wat u van de aanwezigen verwacht.
- Bied ruimte voor emoties, vragen, uitwisseling.
- Maak afspraken over de omgang met de buitenwereld (laat mensen bij vragen doorverwijzen naar het crisisteam, verzoek hen dringend geen uitspraken naar de pers doen)

achteraf

- Informeer afwezigen over hetgeen besproken is
- Het verdient aanbeveling de beschuldigde eveneens (eventueel schriftelijk) te informeren over de globale inhoud van de bijeenkomst

Houd rekening met veel voorkomende belemmeringen om het te geloven:

- (misplaatste) loyaliteit met beschuldigde
- denken dat het wel meevalt
- angst voor onterechte beschuldigingen (benadruk dat dit in de praktijk niet vaak voorkomt!)
- denken dat slachtoffer het heeft uitgelokt

Belangrijk te benadrukken is dat de kaderleden niet hoeven te beslissen tussen 'waar' en 'niet waar'. Benadruk dat het belangrijk is dat de melding zorgvuldig wordt uitgezocht, zodat de waarheid boven tafel komt en het welzijn en de veiligheid van sporters voorop staat. Daaraan wil men toch meewerken?

Bijlage 8 - Openheid richting ouders

Aandachtspunten bij het informeren van ouders

Ouders van slachtoffers (voor zover de slachtoffers bekend zijn) zijn in dit stadium al persoonlijk geïnformeerd. Het gaat hier om de ouders wier kind geen slachtoffer is, of waarvan dat niet bekend is. Ook deze ouders hebben recht op informatie.

Het kan zijn dat de politie geheimhouding vraagt in het belang van het onderzoek. U moet dan afwegen welk belang voor u zwaarder weegt. Doe dit in overleg met de politie. Uiteindelijk kan de vereniging hierin een eigen verantwoordelijkheid nemen.

Het is ook mogelijk dat de ouders van het slachtoffer geheimhouding vragen. Probeer manieren te vinden waarop het voor hen wel acceptabel is.

Bovendien is het belangrijk er van begin af aan rekening mee te houden dat ondanks de betrachte zorgvuldigheid, de melding/het vermoeden kan uitlekken. Vanaf dat moment zullen diverse partijen, waaronder bezorgde ouders, om opheldering vragen.

vooraf

- Overweeg of u het mondeling of schriftelijk doet. Het organiseren van een ouderavond verdient de voorkeur; u heeft dan direct de mogelijkheid vragen te beantwoorden.
- Overweeg zorgvuldig welke ouders moeten worden uitgenodigd (alle ouders, ouders van kinderen uit dezelfde trainingsgroep als het slachtoffer, uit hetzelfde team; dit alles afhankelijk van met wie de beschuldigde te maken heeft (gehad)
- Overweeg hoe groot de groep ouders kan zijn die u op een bijeenkomst wilt informeren. Splits eventueel de groep, maar zorg wel dat de ouderavonden elkaar snel opvolgen binnen een week.
- Zorg dat de ouders van slachtoffers mondeling worden geïnformeerd over de op handen zijnde uitnodiging. Bespreek met hen welke informatie zal worden gegeven, met inachtneming van hun wensen aangaande anonimiteit van hun kind
- Informeer tevens ouders die recent verhuisd zijn en wiens kinderen mogelijk ook slachtoffer zijn
- Zorg dat het hele crisisteam en het bestuur aanwezig is
- Zorg dat de beschuldigde niet aanwezig is
- Overweeg of extern deskundigen aanwezig moeten zijn (politie, RIAGG)
- Nodig de ouders schriftelijk uit. Geef de brief niet aan de kinderen mee, ook niet in een gesloten envelop.

de bijeenkomst

- Laat de avond voorzitten door de voorzitter van de vereniging of het crisisteam
- Geef feitelijke informatie over de melding maar treedt niet in detail
- Schets wat er gebeurd is sinds binnenkomst van de melding en eventueel wat er nog te gebeuren staat
- Geef eventueel aan waar fouten zijn gemaakt of waar het anders had gekund
- De namen van de slachtoffers worden alleen bekendgemaakt met toestemming van de ouders
- Geef aan waar ouders terecht kunnen die vermoeden dat hun kind ook slachtoffer is en wat die instanties te bieden hebben (justitie, vertrouwenspersoon, hulpverlening)
- Geef aan wat de sportvereniging wel en niet te bieden heeft (wel: een luisterend oor, niet:

hulpverlening)

- Geef aan welke maatregelen de vereniging wil nemen om herhaling te voorkomen.
- Geef aan hoe ouders daaraan zelf kunnen bijdragen
- Bied ruimte voor emoties, vragen, uitwisseling
- Wees erop voorbereid dat boosheid van de ouders zich voor een deel tegen de vereniging kan richten.
- Vragen en opmerkingen die te verwachten zijn: Welke zekerheid is er dat het wel of niet is gebeurd? Waaraan kan ik merken dat het ook mijn kind is overkomen? En waar kan ik dan terecht? Wat heeft de vereniging gedaan om dit te voorkomen en te stoppen? Overkomt het meisjes en jongetjes? Kan ons kind nog wel optrekken met het slachtoffer? Hoe praten we hierover met ons kind? Wat gebeurt er met de aangeklaagde?
Zorg ervoor dat extern deskundigen aanwezig zijn om op bepaalde vragen te kunnen antwoorden.

Achteraf

- Informeer afwezigen over wat besproken is
- Het verdient aanbeveling de beschuldigde eveneens (eventueel schriftelijk) te informeren over de globale inhoud van de bijeenkomst

Colofon

Communicatie bij (seksueel) grensoverschrijdend gedrag

Contactpersonen:

Bert Roosenboom / Lieke Vloet

bert.roosenboom@nocnsf.nl / lieke.vloet@nocnsf.nl

Telefoon +31 (0)26 4834400

Voor vertrouwenskwesities of advies:

Vertrouwenspunt Sport

0900 – 2025590 (gebruikelijke belkosten)

www.vertrouwenspuntsport.nl

email: vertrouwenspuntsport@nocnsf.nl

Arnhem, 2 juni 2016